Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера денз • ШОАТТА, 7 август, 1976 шу. • № 96 (5607). Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

1976—1980 ШЕРАШКА ЛАЬТТАШТА МЕЛИОРАЦИ ЯРА ПЛАНАХИ МЕЛИОРАЦИ ЯЬЧА ЛАЬТТАЕХ ПАЙДА ДИКАГIА ЭЦАРА ДЕ ДЕЗАРЕХИ

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон соцам баьб «1976—1980 шерашка лаьтташта мелиораци яра планех мелиораци яьча лаьттаех пайда дикагIа эцара де дезарийн хьакъехьа». Соцам тIа белгалдоаккх, лераргIа цахйоахача дIахо юртабоахам дегIабоалабара программага хьежжа мелиораци шерра дIайолаяьй мехка ерригача лоархIамегIарча юртбоахама районашка. 9-ча пятилетка шерашка эксплуатаце дIаеннай хий дехкачеи докъадьчеи лаьттай 9 миллион тарга гектар, хий тIадигад 43 миллион гектар совгIча даьгIенашта, эрий тIаювла доакъарий баьцаш тIайола лаьтташи тоадара балхаш даьд 9 миллион гектарa тIа. Мехка дуккхача районашка хьаяьй лаьтташка хий дехкеи лаьтташ докъадун керда йоккхий системаш.

1971—1975 шерашка мелиораци яьча лаьтташкара доккха ялат шозза хIана хиннадац аьнна дуккхагIа хиннад, боамби-бедали дуген паччахьалкхено эцара пхе шера плана заданеш тIехкхоачашъяьй, дикка дуккхагIа хиннад цу лаьтташ тIера доаха баьцадаараш, доакъараш, кхыйола юртбоахама продукци. Лаьтташта мелиораци яра гIулакха лоархIам тIа-тIа бокккагIа хулаш боагIа хьайбай боахамера доакъарий базa чIоагIъяра. Тоъал дукхача лаьтташ тIа хий дехка цонаши даьгIенаши хьаяьй. Шеррача масштабе дIадоаржалеш латт РСФСР Нечерноземни зоне лаьтташта мелиораци яра йIаьххача хафна оттаяь программа чакхъяккхара балхаш.

Цунца цхьана мелиоративни балхаш вIаштIехьдахара а хий дехкачеи докъадьчеи лаьттаех пайда эцара а даькъе долаш да цу лаьттащка юртбоахама продукци кхеяреи лаьтташта мелиораци яра хьожаяьча капитальни вложенейн эффективность лохъеш дола цIенхоштта кхоачамбоацараш. Дуккхача боахамашка мелиораци яьча лаьтташ тIа хIанз а лоха хул ялата, доакъара, кхыча юртбоахама культурай хьувкъам, доакъарашта. леладеча дуккхача лаьтташ тIа шоай ханнахьа тIаялаш буц, шорттига караерваю севообороташ. Дуккхача районашка лерттIа пайда эцац хин ресурсех, хий зехьа дукха доадеш моттиташ я. Мелиораци яьча лаьттаех пайда дикагIа эцара массаза а де доагIар дац моттигерча партийни, советски, юртбоахама, хин боахама органаша. кхоачам болаш уйла тIаяхийтац проектни, гIишлош еча, эксплуатационни хинбоахама организацей балхи цу тайппара цар гIулакхаши тоадар дукха.

СССР юртбоахама Министерства, СССР мелиорацеи хинбоахамеи Министерства, союзни республикай Министрий Советаша цхьайолча йоккхийча гIишлошка Iалашдац лаьтташка хий дехкеи лаьтташ докъадун системаш хьалъеча а мелиораци яь лаьтташ юртабоахаме карадерзадеча а комплексность хулга. Шорттига юкъекхухь боахама чухьара мелиоративни системашта эксплуатаци яра прогрессивни ферма — паччахьалкхен эксплуатационни организацеша дизза технически гIулакхаш делга. Эсала вIаштIехьбаьккхаб мелиораци яьча лаьтташка кхееча ялата, доакъара, цхьайолча кхыча юртбоахама культураштa селекци ярен фу леладарен болх. Дукхха колхозаши совхозаши кхоачам болаш Iалашъяьяц хий дехка лаьтташ леладеча квалифицированни кадраша а хIаьта иштта хиланза яргйоацача техникаца, транспортни средстваша, минеральни удобренеша, кхыча материально-технически ресурсаша а.

ЛоархIамегIара объекташ болх бе йолаялийтара ханаш телхаю цхьайолча хинбоахама организацеша. хьалдеча гIирсий сметки мах IотIабетт, мелиоративни балхаш во деши гIишлош проектно-сметни документацеца шоай ханнахьа Iалаш ца еши моттиташ я.

Строительни, наькъий, коммунальни машиностроене Министерства, СССР гIишлой материалий промышленноста Министерства, химически промышленноста Министерства, электротехническн промышленноста Министерства, дуккхача кхыча министерстваша де доагIар даьдац хинбоахама организацеш балха овсарле лакха йолча машинашца, механизмашца, оборудованеца, мелиоративни системаш хьалъяраи эксплуатаци ярaи эшача эффективни материалашца Iалашъяра, царна комплексни механизаци автоматизацеш яра.

Хий дехкачеи докъадьчеи лаьтташкара юртбоахама продукци дикка дуккхагIа яхари аьттув боацача метеорологически хьалаща юртбоахама производствана беш бола IоаткъамкIезигбар духьа КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон соцам баьб:

1976—1980 шерашка партийни, советски, юртбоахамеи хинбоахамеи органий лоархIамегIара дехкар лоархIалда шерача масштабе дIахо лаьтташта мелиораци елга хий дехкачеи доакъадьчеи лаьттаех геттара дика пайда эцилга, цу лаьтташкарча юртбоахама культурай хьувкъам мамогга лакхбелга.

Союзни республикай Компартей ЦК-ашта а Министрий Советашта а, СССР юртбоахама Министерствана, СССР мелиорацеи хин боахамеи Министерствана, Союзсельхозтехникана, моттигерча партийни, советски, юртбоахама, хинбоахама органашта тIадиллад:

Поволжья йокъал уттача даькъа тIа, Къилбаседа Кавказ, Украина шаьррача ареи даькъа тIа, цхьайолча кхыча районашка тешшаме ялат тергдола йоккхий зонаш хьаяр духьа лаьтташ тIа хий дахийтара балхаш сихделга, Прибалтика республикашка, Белоруссе, Украине, РСФСР Нечерноземни зонеи кхыча районашкеи хий дехкача лаьтташ тIеи хIаьта иштта докъадаьча лаьттеи эггара хьалха мукх, кем, рожь а дуэш ялата культураш дуккхагIа дIаювлгеи цар хьувкъам лакхбелгеи;

Кубане, Казахстане, Каракалпакски АССР-е, Волга, яхача хин лохаленашка, Дальни Востоке дуга дуккхагIа дахар духьа хий уха инженерни системаш дIахо хьалъелга;

боамби буэча районашка лаьтташ тIа хий дахийтареи болх беш йола хий уха системаш технически эргайоахаш тоаяреи балхаш шерделга, боамбе-люцерна севообороташ юкъейоалаяь а яьха, цу ларда тIа боамби-бедали дуккхагIа гулъергйолеи хьайбай продукци дуккхагIа йоахаргйолеи гIулакх Iалашделга;

Средни Азеи Закавказьяи республикашка, Казахстане, Украине, Молдаве, РСФСР-е хий дехкача лаьтташ тIа хьажкIаш дуккхагIа дIаювлгеи цар хьувкъам лакхбелгеи;

баьцадаараш керттерча даькъе хий дехкача лаьтташ тIа дIадувлгеи цар хьувкъам лакхбелгеи. Цу гIулакха йоккхийча городаштеи промышленни центраштеи гонахьарча къаьстта баьцадаараш леладеча боахамашка хий уха системаш керттерча даькъе хьалъяь йоахилга а хIаьта иштта хьалха кхача баьцадаараши йIовхал дукха эза культураши мехка къулбехьарча районашка — Волго - Ахтубински пойме, Къилбаседа Кавказ, Украина Къулбехьене, Молдаве, Азербайджане, Узбекистане, кхыча районашка дуккхагIа дIаювлга а;

РСФСР Нечерноземни зоне лакхача темпаца мелиоративни балхаш делга, цу зоне хинбоахама организацейи Сельхозтехника специализированни отделенейи материально-технически база чIоагIъелгеи квалифицированни кадраца Iалашелгеи, хIаьта иштта полесьерча лаьтташта мелиораци елгеи уж карадерзаделгеи, цу районе дулхи шурен доаха йоккха база хьае езаш хилар теркал а деш;

хьайбаш леладеча йоккхийча комплексай тешшаме чIоагIа доакъарий база хьаяра данза даргдоаца мелиоративни балхаш делга;

эрий цонаш тIаювла лаьтташ тоадара а цонаштеи даьгIенаштеи хий дехкара балхаш шеррача масштабе чакхдоахилга, мелиораци яьча лаьтташка доакъара культурай, къаьстта а люцернаи клевереи, хьувкъам дикка лакхбелга, яьссача, ахъяьссача лоаман районашка даьгIенашта хий тIадигара балхаш дIахо делга;

Дальни Востоке мелиораци яьча лаьтташкара соя дуккхагIа йоахилгеи РСФСР-еи Украинеи къулбехьарча районашка, Молдавеи Закавказья республикашкеи хий дехкача лаьтташ тIа из дуккхагIа кхеелгеи, хIаьта иштта Средни Азе республикаштеи Къулбехьеи Казахстанаи эшаш дола соий сорташ хьаделга а из кхеяра технологи кийчъелга а;

Казахстанеи Киргизеи хий дехкача лаьтташ тIара шекара свекла дуккхагIа йоахилгеи цу гIулакха аьттув болашагIа йолча Поволжья, Къилбаседа Кавказа, Украина Къулбехьеи, Молдаве районашка хий дехкача лаьтташ тIа свеклаш дIае керда зонаш хьаелгеи;

лен, чай, тхьамка, новрийборц, эфирни даьттайи молхаш ечеи культурай продукци, сом, комараш, комсаш, лаьттацара кхыйола продукци дуккхагIа яхар духьа мелиоративни балхаш чакхдоахилга.

1976—1980 шерашка колхозашка, совхозашка, паччахьалкхеи юртбоахама кхыча предприятешка хий дехкачеи докъадьчеи лаьтташ тIара продукце керттера тайпаш дахара заданеш оттаяьй КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон.

СССР юртбоахама Министерствана, СССР мелиорацеи хинбоахамеи Министерствана, партийни, советски, юртбоахама, хинбоахама органашта тIадиллад:

мелиораци яьча лаьттай хIара гектарах биззан лакха эффект йолаши пайда эцилга а хин ресурсех пайда дикагIа эцилга а, хий дехкачеи докъадьчеи лаьтташка ерригача юртбоахама культурай хьувкъам а хIаьта иштта доакъараш кхедеча лаьттай продуктивность а лакхъелгеи;

мелиораци яьча лаьттаех пайда эцача колхозаштеи совхозаштеи агротехнически боарамах телаш йола минеральни удобренеш хьалкарча аргIанна хьежаелга, царех пайда эцара лара тIахьожам а оттабаь, хIаьта иштта боахамашта эшшача боараме техникеи баьций фуи хьежаделга а.

СССР юртбоахама Министерствана тIадиллад мелиораци яьча лаьтташка дIаде лакха хьувкъам тела юртбоахама культурай фу хьадара болх шербелгеи дикка тоабелгеи.

СССР мелиорацеи хинбоахамеи Министерствана, СССР юртбоахама Министерствана, Союзсельхозтехникана, союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад 1976—1980 шерашка паччахьалкхен капитальни вложеней чотах хий дехкача лаьттай 4,17 миллион гектар, докъадаьча лаьттай 4,71 миллион гектар эксплуатаце дIалулга, 37,64 миллион гектар яьссача, ахъяьссача аренашкарча лоаман даьгIенашта хий тIадугилга а хIаьта иштта болх беш йолча мелиоративни системай технически хьал тоадара балхаши докъаде ца дезача лаьтташка культурно-технически балхаши чакхдоахилга а.

(ДIахододар 3-ча оагIо тIа).

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРА ДОЛЛАШЕ А...

РЕЙД

Сунженски района цхьацца долча боахамашка доакъар Iалашделга миштта вIаштIехьдаьккхад хьожаш хилар укх деношка тха газета рейдови бригада.

ЙоагIа йоахко ю доакъар Iалашдара цу района Кирова цIерагIча колхозе. Цхьан шераи ах шераи кхоачам хиллал доакъар Iалашдергда вай аьнна «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша республика юртбоахама болхлошка даь кхайкарал республике эггара хьалхарчарца хьал а лаьца иттлагIча пятилетка укх хьалхарча шера 1048 тонн йол; 2 эзар тонн ча Iалашде, 1070 тонн сенаж, 8 эзар тонн силос кийчъе, 350 тонн баьций витаминни хьоар даккха дош делар цу колхоза доакъар Iалашдераша. ХIаьта шоаш денна дош, лаьрхIар толамца кхоачашдеш хьа а боагIа.

Август бетта дийлагIча дийнахьа цу боахаме Iалашъяь яр дукха хIама ца эшаш 800 тонн йол, 1800 тонн сенаж, 1,5 эзар тонн ча, даьккхадар 300 тонн баьций витаминни хьоар. Иззал из доакъар Iалашде карагIдалийтар болх дикка вIаштIехьбаьккха чакхбоаккхаш хилар.

Доакъар Iалашдара лаьрхIа вIашагIъелла коммуниста Денисов Владимир Ильича кулгалду бригада я боахаме. Из бригада керттерча даькъе сенаж кийчъеш, йол Iалашъеш я. Цул совгIа йол Iалашъеча доккха дакъа лаьцар кхаш леладеча, гIишлош еча бригадай, шурий - товарни ферма, механически мастерске коллективаша, контора болхлоша. Колхоза правлене лаьрххIа баьча соцамагIа хIара коллектива, болхлочов хьалхашка йол Iалашъяра декхар оттадир, социалистически яхье хьалхара кхо моттиг яьккхача коллективашта ахчан премеш яла лаьрхIар.

Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархIабир берриге къахьегамхой. ХIаьта къаьстта дика болх бир гIишлошъеча, мехмастерске, № 2 йолча шурий - товарни ферма, чкъаьрий кхедеча ферма коллективаша. Йол Iалашъяра планаш 200 процент совгIа кхоачашйир цар.

Къаьстта цуьца доагIа Юшко Виктор Васильевича кулгалдеча гIишлошъеча бригада къахьегамхоех. Йол кийчъяра буц хьакха шоашта хьакъоастаяьча дукъашка уллача моттиге чатараш а теха цига бийсаш а йоахаш болх бир цар.

Чкъаьрий кхедеча ферме пхи саг ва, Берригаш а пенсионераш а ба. Планал шозза дуккхагIа йол Iалашъяь йоллаше а хIанз а тIехь кулг кара аьла буц хьоккхаш ба уж. Цар планал совгIа кхозза дуккхагIа йол Iалашъергхиларах шеко яц колхоза кулгалхой.

ТIатеIIа къахьегаш ба хIанз чах кхаш мукъадоахаш, доакъара лаьрхIа шозлагIа юв культураш дIаювш боахкараш а. ХIанзле дукха хIама ца эшаш 1900 гектар кхаш чах мукъадаьха даьннад. Укх шера 2,5 эзар тоннал кIезигагIа доацаш ча Iалашдергхиларах шеко яц колхоза кулгалхой.

Ка боле ялата культураш чуийцачул тIехьагIа доакъара лаьрхIа колхозе хIанзле дIадийнай 400 гектара тIа хьажкIаш, 200 гектара тIа гречиха, 50 гектара тIа мукхаца цхьана горох.

350 гектара тIа шозлагIа йийна хьажкIаш юкъера лаьрхIача 20—25 сантиметр лакха я.

Доакъар ма-могга дуккхагIа Iалашдара колхозхоша йоагIа йоахко еш хиларах тешал деш дола кхы а дукха масалаш доладе йиш я.

ИттлагIа пятилетка — дикала пятилетка хилара тарра Iалашду доакъар дика хилийтара къаьстта теркам тIабохийт боахаме. Цунна тешал деш цхьа масал доалдергда оаха.

Баьций витаминни хьоар доаккхаш АВМ-0,4 марках йола цхьа агрегат я колхозе. Цу агрегата тIахьожам лоаттабеш а баьций хьоар доаккхаш а ва Картоев Яхьъя. Кийчъяьча продукце дикалга хьежжа тел цунна алапи. Иштта, нагахьа санна, баьций хьоар цхьоалагIча классах хилча дуккхагIа ду кхоалагIча е шоллагIча классах — кIезигагIа. Iалашдеча доакъара дикалга хьежжа тел алапи кхыча болхлошта а. Из бахьан долаш Iалашъю продукци ма-могга дикагIа хилийта гIерташ къахьег колхозхоша. ХIаьта из гIулакх царна карагI а доал.

Доакъара дикалга хьожача районе агрохимлабораторе техкай цу колхозе Iалашъяь йол, сенаж. Техка деррига доакъар цхьоалагIча класса хилар.

БоагIа пайда эц колхозе доакъар дуккхагIа Iалашде йиш хулийтача торонех. Тракторни косилкашца буц хьекха йиш йоацача моттигашка кулгкара а хьоккхаш йол Iалашъе лаьрхIар колхоза правлене. ХIаьта лаьрхIар толамца кхоачашдеш а да.

Лоаман довкъашка, техниках пайда эца йиш йоацача кхыйолча моттигашка йол Iалашъеш лаьрххIа вIашагIъелла бригада я хIанз боахаме болх беш. Дагестанера, Къилбаседа - ХIирий, вай республикашкара — тайп-тайпарча къамех вола бIаь совгIа саг ва цу бригаде. Колхоза правленеца баьча бартах Iалашъяьча аьлах ах шоашта ютт цар, хIаьта ах боахама дIалу.

Йол Iалашъяра колхоза доккха новкъостал дир промышленни предприятей болхлоша а. Къаьстта ряьза ба боахама кулгалхой 77 тонн йол Iалашъяьча Карабулакски химически реагентий завода, 40 тонн йол Iалашъяьча Сунжанефть НГДУ къахьегамхоша даьча новкъостала.

— Доакъар Iалашделга алсамдаккха йиш хулийта торонаш яц яхаш вола моллагIча колхозеи совхозеи кулгалхо харц лу аьна майрра ала йиш йолаш да. Торонаш я. Керттера дар фуд — царех нийса пайда эцилга вIаштIехьдаккхар, — йоах цу колхоза председателa Шиpяев Николай Ивановича.

Балха хьалаш цхьатарра доллаше а хила дезачунга хьежача геттара кIезига да Кирова цIерагIча колхоза лоалоаллагIа уллача XIX партсъезда цIерагIча колхозе Iалашдаь доакъар.

Иштта, укх шера халкъа боахама планагIа йол 1,5 эзар тонн Iалашъе езаш хиннача 527 тонн мара Iалашъяьяц, хIаьта сенаж план 5500 тонн йолаш — 2479 тонни баьций витаминни хьоар план 500 тонн йолаш 330 тонни мара кийчдаьдац.

— Фу бахьан долаш нийсденнад шун боахаме уж кхоачамбоацараш? — аьнна хаьттача:

— Кирова цIерагIча колхозе долчул дуккхагIа да тха боахаме хьайбаш, БIаьсти а июнь бетта а уж кхабара дукха моша доакъар доалаьд оаха. Из бахьан долаш кхоачашъяьяц оаха доакъар Iалашдара планаш, — жоп делар колхоза керттерча зоотехника Кель Романа.

Цо денна жоп из а колхоза кхыбола кулгалхой а бакъбеш дац. Из кхоачамбоацар нийсденнад доакъар Iалашдеш боахкача наха беча балха колхоза кулгалхоша лерттIа тIахьожам ца лоаттабар бахьан долаш.

Иштта баьций витаминни хьоар доаккха ши агрегат я колхозе. Кировчанаша цхьан агрегатаца даьккхачул из тайпа доакъар 30 тонн мара дуккхагIа даккха карагIдаьйнадац цу боахама болхлошта шин агрегатаца болх беш. Цул совгIа укх шера планагIа боахаме мел доакъар Iалашде деза, мел Iалашдаьд, аьнна оаха даьча хаттара нийса жоп дала магаяззар керттерча зоотехника. Новкъостал дир колхоза экономисташа.

Баьций хьоар доаккха боахама цхьа агрегат гаьнна Малгобекски районаца доазувдолча латт, хIаьта шоллагIъяр контора гаьна йоалаш, станице «Мери кIала» латтача агрегатаца йоаккха продукци кхоалагIчеи йиълагIчеи класса мара хилац, хIаьта гаьнна латтача агрегатаца йоаккхар— цхьоалагIча, шоллагIча класса. Цул совгIа шиннa агрегата хьатIалахьа моша доакъар цхьатарра доллаше а станице латтача агрегата тIа болх беча наха наггахьа мара план кхоачашъяц, вокхачун тIа болх бечар — массе хана.

Цу гIулакхо хьахьокх Iалашду доакъар дика хилийтара а колхозе йоакхо ца елга.

ТIехь тIайоагIача хана доакъара база чIоагIъе торо йолаш я XIX партсъезда цIерагIа колхоз Кирова цIерагIча колхозе йолчулла дукха хIама ца эшаш шозза дуккхагIа 520 гектара тIа я цу колхозе дIайийна дуккхача шерашка тIаювла буц — люцерна. Цул совгIа 356 гектара тIа эспарцет, силоса лаьрхIа дIайийна дукха хьажкIаш я цу боахаме. Цу торонех мукъагIа бизза пайда эца беза цу колхоза кулгалхоша, специалисташа.

В. ТРИБУНЦОВ,
Сунженски района агрохимлабораторе зоотехник.

В. ПОПОВ,
Сунженски района «Знамя труда» яхача газета болхло.

М. ХАМАТХАНОВ,
тха спецкорр.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ ХЬАБОАГIА

Хьинаре къахьегаш ба укх деношка Сунженски района «Ассиновский» совхоза болхлой соми баьцадаараши чуэцаш.

ЦхьайтталагIча июле помидораш чуэца болабелар Землянский Михаил Поликарповича кулгалдеча бригада баьцадаараш леладераш. Царна тIехьа, помидораш чуэца йолайир 4-ча, 14-ча бригадай къахьегамхоша а.

Дикеи планал дуккха совгIеи да ерригача бригадаша чудахьа баьцадаараш. Планал совгIа хилар парникашка кхе а яь паччахьалкхенга ехка нарсаш.

Лакха хьоккхамаш гойт соммий бешамаш лелаечар а. Июль бетта хьалхарча деношка гуржий боалаш чуийца баьлар 12-гIча бригада сомий бешамаш лелаераш.

Боалаш чуэцаш дика къахьийгар Богдановас, Магомаевас, Асиевас. ХIара дийнахьа цар шоай сменни нормаш кхоачашйора 120—140 процент.

Шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш хьинар кхо ца деш къахьег Алуев Исраила Хьамида кулгалдеча нийслагIча барттайнача бригада коллективо а.

Паччахьалкхенга клубника йохкара план 129 процент, нарсаш йохкара 140 процент кхоачаш а яь, хIонз Iажаш чуэца болабаьб цу бригада болхлоша. Паччахьалкхенга хIанзле 45 тонн Iажаш бехкаб бригада коллективо.

С. АЛИХАНОВ.

НАРСАШ IАЖАГIЪЕННАЙ

21-ча июле «Горплодовощторга» № 1 йолча базера 2820 кг. нарсаш енаяр № 19 йолча павильоне. ДIаэцараш ехка а ехка юхе йисаяр 500 кг. Уж наха дIа а эцац е йохка йиш йолаш яц, аьнна Горплодоовощторге докладной яздир павильона заведующе Марзагановс 25 июле. Нарсаш дIаяхьа саг ванзар. 30 июле Ленински районерча штате боацача халкъа тIахьожамхоша Исаковаси Федороваси акт оттайир 500 кг нарсаш телха а телха павильоне латт аьнна. Цул тIехьагIа а саг ванзар уж дIаяхьа. Из тайпа моттиг хиннай № 24 йолча павильоне а.

Баьцадаараш шортта хьийкъача хана села бехктокхам боацаш гIулакх леладарах бехке бараш хьалаха велча цхьаннена уж корабагIац. Горплодоовощторга а «Консервплодоовощ» объединене а кулгалхошта корабоагIаргбий хIоагI уж?

Т. ТУГАНОВ.

БАХАЧА НАХА— ДУКХАГIА ЦIЕНОШ

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, наха чубаха цIенош хьалдара иттлагIча пятилетка хьалхарча шера доккхийи бехктокхамеи декхараш хьадхашка латт Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхошта. Шера планагIа республикерча гIишлонхоша хьал а даь эксплуатаце дIадала дезаш да 196 740 квадратни метр йола цIенош. Уж декхараш дизза кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьча цар «хIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа хьинар кхо ца деш къахьег.

Укх тIеххьарча шерашка наха чубаха цIенош хьалдара паччахьалкхен план цIаккха кхоачаш а ца еш, хаддаза паччахьалкхен декхараш тIадусачарех бар республикера гIишлонхой. Парте XXV съезда решенеш тIа белгалдаьккхад гIишлош хьалъелга тоадари капитальни вложеней эффективность лакхъяри боккхача лоархIаме гIулакх хилар. Исторически решенеш тIа дувцар дика кхетадеши цу даькъе шоашта тIалатта бехктокхам бовзаши йолча дуккхача гIишлошъеча организацеша овлангара денз эргабаьккха тоабаьб укх шера наха чубаха цIенош хьалдара болх. Цудухьа республика гIишлонхоша цIенош хьалдара хьалхарча ах шера план 111 процент кхоачаш а еш, планал совгIа хьалдаьд 11400 совгIа квадратни метр цIенош. Хьалдаьча цIеношка республикерча 12,5 эзар саго керда вахар диллад. Уж шозза гаргга дуккхагIа ба соахка хьалхарча ах шера керда баха хайшарел.

Наха чубаха цIенош хьалдара болх къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб «Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене коллективо. Ах шера план 201 процент совгIа кхоачашъяьй цо. Цун керттердар да пусковни гIишлош сихагIа йистеяхара ерригa шин торонаши кхоачамаши оарцагIдахар. Хьалде доладаь цIенош юкъагIа а ца доахаш, хьинаре къахьегийт гIишлонхошка. Бизза пайда ийбу гIишлошъеча техниках, механизмех, балха ханах. Социалистически яхьа керд-керда формаш юкъе а кхувлаш цунна кулгалделга кхетамца вIаштехьдаьккхад.

Иштта наха чубаха цIенош хьалдара къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккхаб ах шера план 135 процент совгIа кхоачашъяьча «Севкавнефтегазстрой» треста СУ-9, ялх бетта задани 109 процент кхоачашъяьча Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене гIишлонхой коллективаша. Цар ах шера планал совгIа хьал а даь эксплуатаце дIаденнад 9900 квадратни метр дола цIенош.

Цхьабакъда уж лоархIаме гIишлош хьалъяра болх эсала вIаштIехьбаьккхаб республикерча цхьайолча гIишлошъеча организацеша. Царех я ах шера план 81 процент мара кхоачаш ца яьча «Чечингремстрой» треста, 79 процент кхоачашъяьча Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене ПМК-105, цIенош хьалдара задани 93 процент кхоачашъяьча цу управлене ПМК-155 коллективаш, кхыяраш. Наха чубаха цIенош хьалдара ворхI бетта задани кхоачаш ца еш доккха паччахьалкхен декхар тIадисар «Чечингсельстрой» треста коллективана а. Иштта цхьайолча гIишлошъеча организацеша къахьегарах хьахийцача капитальни вложенех пайда эцара паччахьалкхен план республико 93 процент мара кхоачашъянзар.

Наха чубаха цIенош хьалдара оттаяь планаш хаддаза кхоачаш а ца еш, цхьайолча гIишлошъеча организацешта паччахьалкхен декхараш тIадусаш хилара керттер бахьанаш да цу организацей кулгалхоша шоаш керте латтача коллективай къахьегам эсала вIаштIехьбаккхар. СихагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш цIенош хьалдара шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар кхетадац цар. Хьалъе йолаяь пускови гIишло юкъагIа а йита, кхы цIенош хьалдеча гIишлонхой, техника, материальни ресурсаш дIа - юха хьежаелга цIендаь дIадаккха декхарийла ба уж.

Дуккхача гIишлошъеча организацеша де дезача балхий, пайда эца безача материално - технически къахьегамеи ресурсай планаш уттаяц. Шоай балха юкъе сетевой графикаш кхувлаш нагахьа моттиг нийслац. ДIахо йодача хана ла мегаргдолаш гIулакх дац из, цIенхаштта эргабаьккха тоабе беза наха чубаха цIенош хьалдечара болх. Цу гIулакха хаддаза тIахьожам а лоаттабеш, гIишлонхошта эшаш дола новкъостал де оарцагIбала декхарийла ба кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, халкъа тIахьожама группаш.

ГIишлонхошта, заказчикашта, Iалашон организацешта юкъе айхха бувзам ца хиларах техника, механизмаша, болхлоша дукха ха зехьа йоаю. ДIадахача шера республикерча гIишлонхоша иштта зехьа йоаяь балха ха бIаь эзар сага ди хилар. Виъ бIаь болхло волча гIишлошъеча организапе бIарччача шера болх ца бара нийсса да из. Духхьала из бахьан долаш массехк миллион сома гIишлон - монтажни балхаш ца деш дисар. Уж гIулакхаш ца нийсдалийтара, бокъонца шоай болх тоабара дола бехктокхаме декхараш дизза кхоачашде декхарийла ба цу организацей кулгалхой.

Профсоюзни организацеша кхетамца вIаштIехьдаккха деза социалистически яхьа кулгалделга. Яхье баьнараша даьхача толамий денна итогаш а еш, массанена дIайовзийта еза уж. Яхье хьалхалаттарий опыт шерра дIа - юха йоаржае еза. Къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара, овсарегIа къахьегара боккхача лоархIаме я бригадни хозрасчет. Из метод гIишлонхой балха юкъейоалаелга эсала лел вай республике. ГIишлошъеча хIара участке бригадни хозрасчет юкъейоалаяра оарцагIбала беза гIишлошъеча организацей кулгалхой, общественни организацеш.

Хаддаза йоакхо е еза кулгашца деча халача балхашта механизаци яра. Из болх кхетамца вIаштIехьбаьккхача участкерча гIишлонхоша шозза - кхозза овсарегIа къахьег. ЦIенхаштта къовсам лоаттабе беза къахьегамеи производственнии дисциплина телхаерашца, брак ерашца.

Наха чубаха цIенош хьалдара иттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани ше тIайица социалистически декхараши кхоачаш ца деш гIишлошъеча организаце цхьаккха коллектив хила йиш яц.

РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ГУРАХЬА ДIАЮВЧА КУЛЬТУРАИ ФУ КИЙЧДАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(1976 ш. 1 АВГУСТ ТIАКХОАЧАШ, ПРОЦЕНТАШЦА)

Районаш	Чутесса фу	Кондиционни дар	Цунах 1 классагIа дар
1. Гудермесски	117	67	51
2. Шелковски	107	98	44
3. Ачхой-Мартановски	73	21	21
4. Наурски	44	29	19
5. Урус-Мартановски	78	24	13
6. Грозненски	108	66	8
7. Малгобекски	127	24	7
8. Сунженски	101	11	4
9. Надтеречни	104	23	3
10. Назрановски	61	8	3
11. Шалински	58	10	1
12. Ножай-Юртовски	33	0	—
13. Веденски	0	—	
14. Советски	0	—	
Республике гIолла	90	36	13

КА БОЛА ЯЛАТ ЧУЭЦАР

(5 августе кхаччалца, проценташ).

Районаш	хьекха даьнначох аьрда даьннар	Цкъан дайнахьа чуйцар.	Ялат дохкара плани кхоачашъяр.
Гудермесски	100	—	144
Малгобекски	100	—	125
Шелковски	100	—	120
Наурски	100	—	117
Грозненски	100	1,0	87
Шалински	99,6	0,4	146
Урус-Мартановски	99	—	141
Надтеречни	99	1,0	105
Ачхой-Мартановски	96	0,9	107
Сунженски	94	0,4	140
Советски	79	—	100
Ножай-Юртовски	77	3,6	120
Веденски	77	8,9	66
Назрановски	65	7,1	79
Республике гIолла	96,5	0,9	117

КХОАНА — ГIИШЛОНХОЧУН ДИ

СИЙЛЕ ХИЙЛА ГIИШЛОНХОЙ!

КАРАГIДИЙННАРАШИ НИЙСЛУ ХАЛОНАШИ

Кхоана берригача мехко белгалдоакхк гIишлонхочун ди — халкъа боахам дегIабоалабечеи къахьегамхой хьал-торо лакхъечеи советски гIишлонхошта карагIдувлача доккхийча хIамай сий дар духьа партеи правительстваи дезде оттадаь цIей.

ГIишлонхоша — хала яле а, дика професси йолаш болча наха — шоай цIей белгалдоакх КПСС XXV съездо политически къахьегамеи хьинар чIоагIа айдаьча хьалашка. Дерригача вай халкъаца цхьана хьинаре дакъа лоац цар съездо белгальяь кхолламий планаш кхоачашъяр духьа, иттлагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш толаме чакхъяхар духьа лоаттабеча къовсама юкъе.

Берригача советски гIишлонхоца цхьана къахьегама вахта сийленца лелаю Нохч-ГIалгIайчен гIишлой индустре гIишлошъеча проектни организацейи предприятейи коллективаша.

КПСС XXV съезда решенешта корта болаш долча дешаца жоп а луш, цу коллективаша доккхагIдола социалистически декхараш тIанийцад, цхь лелаю керда объекташ шоай ханнахьа а ханал хьалха а болх бе йолаялийтар духьа, балхий дикал тоаяри царга бода мах лохбари духьа. Пятилетка хьалхарча шера оттаяь капитальни балхий шерра программа сийленца кхоачашъе кийча ба уж.

Масала, тIанийцача социалистически декхарашка лаьрхIа тайпара шийханнахьа эксплуатаце дIаеннай Грозненски йий доаккхача завода белаяца бизза кхоачам бара объект, цIеношта увттаду доккхий доакъош арахеца Аргунски завод, дика тIеххоачашъяьй хий дехкача лаьттай керда системаш хьалъяреи йолаш ярашта реконструкци ярен план.

Вай республике цхьа моттиг яц тахан укх тIеххьарча 2—3 шерра шоех йола дика уйла дег чу ца юташ—хьалъяь керда школа, детсад, больница, наха чуIе цIенош, завод, фабрика е кхыйола объект.

КарагIдийнача цу дерригача хIамаех гуш да вай гIишлонхоша республика халкъа боахам дегIабоалабечеи экономика чIоагIъечен, къахьегамхой хьал-торо лакхъеча мах баь варгвоацаш доккха дакъа лоацача проектни организацейи гIишлой материалий предприятейи болхлоша тIагIертта творчески къахьегар.

Цу балха тIа хьалха латт вай дикагIа йола организацеш. «Чеченоингушводстрой» гIишлошъера управлени, № 7 йолча гIишлошъера треста Грозненски монтажни управлени, «Союзпромэкскавация» яхача треста Грозненски монтажни управлени, «Ремстройтреста» наькъаш-тIаьш техкара управлени.

ЙисалгIча пятилетка планаши КПСС XXV съезда сийна тIанийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдарах цу коллективашта Памятни знакаш, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, комсомола обкома Сийлен грамоташ еннай, КПСС XXV съезда луча къахьегама совгIатий Республикански доска тIа яьхай уж.

Хьокхамаш лакха долаш болх бу цар 10 пятилетка хьалхарча шера а.

Подрядни балхий 7 бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй иштта: «Чечингсельстрой» тресто, СМУ-7, СМУ-9, Нохч-ГIалгIай тIишлошъера управлене ПМК-105. «Союзмонтажгаз» яхача треста СМУ-8, «Грознефтехимремстрой» яхача тресто, автомобильни наькъаш дехкача Управлене, «Росмясомолстрой» яхача треста Грозненски ОПМК.

ГIад а даха белгальяккха догдоагIа вай нах баха моттигаш хозъяраи къахьегамхой быт тоаяраи дукха хIама деш йола организаци. Из я «Чечингтазстрой» трест. Дукха шераш хьалхагIа денз даим планаш тешшаме кхоачашъеш хьайоагIа из, ханал хьалха яхке а яхе эксплуатаце дIател по газопроводаш, квартирашка газ чуехк, цудухьа треста управляюще нов. Экажева лелае а йоагIаш лелаю Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата сий дола цIи, хIаьта треста коллектив Республикански Сийлен Доска тIа яьккхай, Министерстве цкъа санна дуккхаза а белгальяьхай.

Иштта тешшаме дика болх бу субподрядни организацеша: «Центроспецстрой» треста СУ «Югмонтажавтоматика» СУ, «Монтаж термоизделия» яхача треста СУ.

Белггалара толамаш даьхад «СевКавнефтегазстрой» яхача объединене коллективаша, цар эксплуатаце дIаеннай 9 миллион сома маьха нефтегазосбора йоккха йиъ объект.

ХIаьта тахан, гIишлонхой цIей белгалдоакхачеи карагIдийнна толамаш дувцачеи хана, вай эгтаря хьалха баркал оал социалистически яхье хьалхалаттарашта а эгтара хьалхарча аргIанна лелае а йоагIаш коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи лелаеча борхI эзар гIишлонхой атряда а.

Царна юкъе дукха ба правительственни совгIатаница белгалбаьхараш. ЙисалгIча пятилетке баьча балхах хьахиннарашка а хьежа, алхха укх шера Советски Союза орденаши медалаши еннай дикагIволча 110 къахьегамхочоа.

Вайцига хьалкхийнаб шоай гIулакха башха - дика говзанчаш. Царна юкъе — Нохч-ГIалгIай гIишлошъера управленера нн. Черепинниеи Хаджиевеи, «Чечингсельстрой» треста нн. Тодаевеи Кривенцовеи, «Чеченоингушводстрой» гIишлошъера управленера нн. Азимовеи Сазоновеи, «Чечингазстрой» треста нн. Платоновеи Алаудиновеи, № 7 йолча треста МУС-ера нов. Шутова, «Центроспецстрой» яхача треста СУ-ра нов. Швецова, «Монтажтермоизделия» яхача треста СУ-ра нов. Ковелевай, «Чеченоингушстройматериалы» яхача объединенера нов. Гетота, дуккха кхыйола бригадаш.

Республика партийни, советски, боахама органаша дуккха гIулакхаш чакхдаьхад гIишлой индустря дегIайоалаяра, гIишлой производства еррига подразделенийн гIулакхаш тоадара. Дукха участкаш опыт йолча, дика кийчо яьча кадрашца чIоагIъяьй, царгара доагIара дизза хьадех. Вай кадрай кIезига опыт яц чоалхане проблемаш къестаяра, хIанзарча тайпара йоккхий объекташ лоацача ханашка, лакхача технически боараме хьалъе Iомаеннай уж. ХIанз республике 32 эзар гIишлонхо ва.

ХIанзарча вай производственни базои квалифицировании гIишлонхой йоккхача отрядои вайга йиш хулийт доккхагIа хьалхашка этта гIишлошъера производства декхараш кхоачашде.

ХIанз, парте XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа шерра болх баьржача хана, къаьстта дика вIаштIехьбаккха беза социалистически декхараш кхоачаши тIеххоачаши дара лоаттабу тIахьожам, хIаьта иштта лерттIа гIулакхаш чакхдаха деза ца деш диса балхаш дIакхоачашдара, производства чухьара кхоачамаш лахари царех пайда эцари духьа къахьегамхой оарцагIбахара.

Укх гаргтарча шерашка кхоачашде дезаш доккхий декхараш латт республика халкъа боахама хьалхашка: дукхагIа чакхдаха лерхI мехкдаьттеи гази, дукхагIа яккха лерхI машиностроене, яйгача, кхаьап промышленноста предприятей, юрта боахама продукци. Цу гIулакха алхха укх шера гIишлонхоша хьал а яь эксплуатаце дIаяла еза мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара, Грозненски газ чакхйоахача, цементни заводашкара, «Красный молот», «Трансмаш» яхача машиностроене заводашкара йоккхий производственни объекташ. Иштта бехктокхаме декхараш латта юртапика гIишлошъерашта хьалхашка а. Цар хьалъе еза хьайбаш леладу йоккха кхо комплекс, шиъ йокха холодильник, голландски теплицаш.

Цул совгIа, республике болх бе йолаялийтанза яргъац 13900 дешархочоа моттиг йола керда школаш, 740 моттиг йола деша даха,ха йоацача берий учрежденеш, укх шера тIехьарча ялх бетта 126 эзар совгIа квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош.

«Сиха, кхоме, хIанзарча технически ларда тIа хьалде деза гIирсаш, — яьхад новкъоста Л. И. Брежнева КПСС XXV съезде, — из да капитальни гIирсаш хьалдеча эфективность лакхъярах хьахур».

Цхьабакъда 1976 шера 7 бетета яь итоган областной партийни организаце сатем боабеш а. Республика халкъа боахамга капитальни вложенеш дIаяхийтара ах шера план 93 процент мара кхоачашъяьяц. Халкъа боахама объекташ чуIе цIенош хьалдарен эксплуатаце дIадаларен ханаш тIехьа йоах.

Уж тайпа ледарлонаш бахьан долаш ах шера планах республика халкъа боахамга дIа ца кхоачаш йисай 17 миллион совгIча сома маьха кийча объекташ.

ГIишлош хьалъяра тIехьадисара керттерча бахьанех цаI да промстройматериалий гIишлошъеча организацейи предприятейи база дегIайоагIилга гIирсаш хьалдара эшачул дика тIехьадусаш хилар. ГIишлошъеча организацей цхьаболча кулгалхоша цу лоархIамеча гIулакха кхоачамболаш уйла яц, уж объекташ сихагIа хьалъелта Iалашдац.

Кирпишки вIашагIйоалла аьшка бетони тоъаш йоацашехьа а, вай республика чIоагIа тIехьайнсай гIишлой производствана индустриализаци яра, геттара мела лел Грозненски ЖБК завода реконструкци яреи цIеной пепашта меттел уттаю селикатни панелаш арахеца Чир - Юртара завод хьалъяреи балхаш. ГIишлонхошта саггота эшаш йола облицовочни материалаш кийчъяра дош къоастадаь доалаш дац. Рудни йоацача гIишлой материалашца во Iалашбу тахан гIишлонхой, из дакъа дIахо дегIадоаладара йоакхо яц, хIаьта из дош къоастадара шортта торонаш вай йолаш я. Болх геттара во бу рудни йоаца гIишлой материалаш кийчъяра дукха ха йоацаш хьалъяь яьинача Карабулакски заводо. Цун проектни низ низткъа 30 процентага мара дIакхаьчабац хIанз а.

Вай партеи правительстваи массаза а санна чIоагIа оттадаьд балхий дикал лакхъярах дола дош. ИттлагIча пятилетках хозахета аьннадац дикален эффективностен пятилетка. Цу деша цхьадола толамаш даьхад вай. Масала, «Монтажтермоизоляция» яхача треста Грозненски спецуправлена «тIехдика болх бу управлени» аьнна цIи еннай Союзни тресто 1975 шера баьча балхага а хьежа.

Цхьабакъда бIарча хьаийцача из декхар дизза кхоачашдеш дац: объекташка хIанз а брак хул, кхоачашдаь ца доахаш балхаш дус, тIаккха уж юхаметтаувтталеш дукха ахча дода. Паччахьалкхен комиссе акташ тIара нагахьа кораягIац «тIехдика» аьнна мах беш объекташ дIанийца моттигаш.

Цо хьахьокх, дикала хьокхамаш гIишлошъеча организацей балха тIа хIанз а лоархIамегIара критери а хинна дIаэтта ца хилар.

Балхий дикал наьха санна лакхъяра, хIара балха моттиге дикала тIахьожам оттабара коллективаш оарцагIъяха еза партийни организацешен боахамий кулгалхошен.

Л. МАГОМАДОВ,
КПСС Нохч - ГIалгIай обкома гIишлошъяра отдела заведующи.

Дукха объекташ я Къилба седа Кавказа республикашка «Росмясомолстрой» треста вIашагIтехача дIа хьа лелача механизированни колонна (ОПМК) № 1 йолча участка гIишлошъераша хьалъеш. Царех да 56 квартира йола наха чуIе цIа, Наурски даьттеи нахчи йоаккхача завода, Буйнакски дулха комбината цехаш.

ХIанззе а ханал хьалха цар хьалъяь дIаеннай Наурски даьттеи нахчи йоаккхача завода административни корпус, хIаьта укх шера 3-ча квартале иштта ханал хьалха яь йистеяккха лерхI цар цу завода еррига а комплекс.

СУРТА ТIА. Участка дикагIбола каменщикаш (аьрдехьара аьттехьа) Т. Абдулазимова, С.-Х. Хожаев, Д. Оздоева, В. Чадаев, М. Мамадаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Грозне белгала я Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-10 чуйоагIача М. А. Бекова кулгалдеча участка коллективо хьалъеш йола объекташ. Царех да Ленина улицагIара йиссаза вIаштIардаь цIа. Дукха ха йоацаш цу цIен йиълагIа блок яь йистеяьннай.

Иштта цу участка гIишлошъераша эксплуатаце дIаденнад 140-ен 80-ен квартираш йола 3-ча микрорайоне хьалдаь ши цIа. ХIанз сихбенна боалх уж 1-гIа сентябрь тIакхачале хьалха цу 3-ча микрорайоне хьалъеш йола 1176 дешархочоа лаьрхIа экспериментальни проектах йола школа яь йистеяккха гIерташ.

Участка коллектива толашагIйолча бригадаех цаI я В. Архипова кулгаллеш яр. ЦIенен дикен мара дац цу бригада монтажникаша шоаш хьа мел ду балхаш.

СУРТА ТIА: монтажникаш (аьрдехьара аьттехьа) П. Лысов, М. Алиэултанов, А. Филоненко, Г. Горин.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГIИШЛОНХОЧУН ДЕГАГIОЗ

Беза а безаш дег тIара беррита низи хьинари дIалуш Iа беш хилча вай мехка сийлахьа, наха а хьопа хьайна а пайдане ба моллагIа болх. Царна юкъе а къаьстта беркатегIа, дуккхача наха дегагIоз еш хет сона гIишлонхочун болх. ХIана аьлча цун беркатерча кулгаша хьакхолл наха а мехка а мел эшар — Iойохк керда городнаш, юрташ, хьалъю заводаш, фабрикаш, школаш, берий бешамаш, фусамаш, кхыйола фусамаш.

Пхийтта шу да МагIалбике гIишлош еча аз болх бу. Царех шийтта шера плотникий бригадир а ва со. Мехкдаьттахой городе нагахьа цIа, нагахьа гIишлю яц аз а са новкъосташа а хьинаре къахьегам дIабалазза. Цунах тхона йоккха дегагIоз хул.

Барттайна дика коллектив я тха бригаде вIашагIкхийттар. Цудухьа дуккхача хана деньз болх тIехдика беш, гIишлонхошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагIа из.

Тахан вай мехка гIишлонхочун ди дездеча дийнахьа сона доккхал а деш дувца лов тхоай коллектива дикача гIулакхех «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-9 № 3 йолча участке толашагIа лоархIарех цаI я тха плотникий бригада. Ханал хьалха диъ, — ах шера толамца кхоачашдир бригада ший йисалгIа пятилетка. ДIаяхача пятилетке хьинаре къахьегарах сона а бригаде толашагIа болча плотникашта а «Пятилетке котваьннар» яха знакаш елар, кхы совгIаташ дир.

Дика дIадоладаьд оаха иттлагIча пятилетка хьалхара шу а. Коллективо толамца кхоачашду Еррисоюзни социалистически яхьа юкъейодаш еще а тIанийца социалистически декхараш 140—160 процент кхоачашъю бригада хIара дийнахьа балха нормаш. Укх шера тIехдика балха хьокхамаш дахарах Грозне СУ-9 сийлен доска тIа яьккхай тха коллектив.

Кердадар балха юкъе а доаладеш, къоначча болхлошта сихагIа плотникеи столяреи говзал караерзае гIо а деш хIарапе хьинаре къахьегар бахьан долаш вIаштIехьдоал тха пиштта дика балха толамаш даха.

Аккордно - премиальни нарядах бу оаха беррига болх. Ханал хьалхеи дикеи кхоачашъю оаха хIара наряд. Социцхьана къонабарашта говзал карерзае новкъостал деш, дика наставникаш ба бригадера толашагIбола плотникаш Бекботов Махьмадгири, Бузуркаев Зяудин, Хугоев Хасмахьмад, Цечоев Iаьла, кхыбараш. Цар новкъосталца лоаццача хана дика плотникаш а хинна дIаэттаб бригадера къона болхлой Евлоев Мовли, Белхароев Махьмад, Картоев Ахьмад, Цечоев Махьмад - Башир, Цечоев Сайт-Салам. ХIаьта Сайт-Салам Орджоникидзера гIишлонхой техникума 5-ча курсе заочно дешаш а ва.

Тха бригаде 14 саг ва. Царех 5 коммунистически къахьегама ударник ва, юхебисараш из сийлахьа цIи яккхара къовсам лоаттабеш ба. Цхьа саг вац бригаде хIара дийнахьара балха нормаш тIехкхоачаш ца еш. Цунга хьежжа дика да тха алапеш а. Бетта 150—200 сом эгтара кIезигагIа эцачо а эц. ХIаьта говзал лакхагIа йолча плотникий алапи 300 сомага дIакхоач.

ХIанз тхо укх шера хьалъяха езача объекташка болх беш да. Царна юкъе я больница, 27 фусам йола цIа, кхыйола гIишлош.

Тха гIишлонхой коллективо социалистически яхь лелаю №1 йолча Карабулакерча гIишлонхоша. Яхь лелайой а уж балха тIехьабисача а дика хетац тхона. Уж ба укх шера бераш деша чугIоргдолаш Йоккхача Ачалкхера школа йистеяккха езаш. Цудухьа цига царна новкъостал деш ва тха бригадера 10 плотник.

М. ЦЕЧОЕВ,
«Севкавнефтегазстрой» СУ-9 3-ча участка плотникий бригадир.

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Доккхий толамаш даьхад наькъаш дехкачей уж тоадечен тха управлене коллективо укх иттлагIча пятилетка хьалхарча шера ялх бетта. Социалистически яхьа итогех тха коллективана хьожаяьй парте райкома, райисполкомеи райсовпрофеи карара кара тела ЦIе байракх.

Иштта, укх шера хьалхарча ялх бетта планагIа 13 километр цаькъашка 268 эзар сома тайп-тайпара балхаш де дезаш дар тхо. ХIаьта овсаре къахьегарах оаха 414 сома балхаш дир 29,2 километр наькъашка. Средства пайда эцарах хиина пайда 34 эзар сом хилар.

ПланагIа шиъ автопавильоне капитальни ремонт е езаш дар тхо. ХIаьта тоае вIаштIехьдаьлар йиъ автопавильон. Цул совгIа хоза товргIйолча тайпара кийч а яьй уж павильонаш. Иштта лийрхIачул совгIа коллективо тоэйир йиъ километр асфальт билла йола тротуараш. Дуккхьал Орджоникидзевская яхача цхьан станице 17 эзар сома лийрхIачул совгIа тротуараш яьхкай оаха.

Управлене толашагIбола производственникаш ба асфальто - бетонни завода оператор Юрий Петрович Молчанов, наькъа дистанце мастер Ольга Антоновна Шипулина, машинист Павел Андреевич Берестнов, газоэлектросварщик Павел Болдев, кхыбараш. Уж берригаш а опыт йолеи шоай болх цIенхаштта Iомабаьц нах ба, 120—130 процент кхоачашъю царех хIарапе шоай нормаш.

Дукххача къамех болча нахах латташ я тха барт тайна коллектив. Укхаза цхьаьна къахьегаш ба болгараш, эрсий, гIалгIай, нохчий, татараш, кхыча къамех бола нах. ХIаьта оаха массане а деш дар цхьа юкъера гIулакх да—наьха хьашташ диззагIа кхоачашделга. ХIаьта тхоай болх наха бехк боаккхаргбоацаш вIаштIехьбаккха гIерт тхо.

ЙисалгIча пятилетка шерашка кходаьча ахча чотах Орджоникидзевская яхача станице оаха хьалъеш я автоматически телефонни станце корпус, хIаьта районни центр хозагIа еш тоаяра хьакъоастадаьд 28 эзар сом ахч. Коллективо дош деннад планагIа лаьрхIачул совгIа управлене керда корпус, столови хьалъе.

Тха управлене коллективо иштта новкъостал ду юрта боахама къахьегамхошта а. Хьайбаш цхьаи шераи ах шераи кховчам хиллал доакъарца Iалашдара «Путь к коммунизму» колхоэ хьайбаш лeладераша баь тIахьехам хьал а лаьца йиъ тонн буц хьакха а чуэца а социалистически декхараш тIанийцадар оаха. ХIаьта хIанззе а фермашка дIаденна моша доакъар ворхI тоннага дIакхаьчад.

Сона хетачох, тха коллектива керттера белгало я болхлоша шоашта тIадилла дола моллагIа а гIулакх цун бехктохкам кхетабеш чакхдоакхилга. Иштта лелащу цар иттлагIча пятилетка хьалхарча шера кхашка кхебаь хьуэкъам чуэцара гIо дара гIулакх а. Юкъхьанца а тхона хьакъоастаяьй шекара свекла дIайийна пхи гектар. Тхоай керттера болх чакхбаьнначул тIехьагIа цаI санна массава а кхай тIа арадовл тхо. Цудухьа оаха гIулакх деш йолча шекара свеклай участок оасарах цIена я. Цул совгIа кхы а шиш гектара тIа оасар даьд оаха. ХIаьта кIирандийнахьа дерригаш а нарсаш, помидораш чуэцача гIо деш хул тхо. ХIанзле а йиъ тонн баьццадаараш чуийцад оаха.

Иштта къахьегаш цIейна накъаенай тха интернациональни коллектив.

Х. ЦЕЧОЕВ,
Сунженски районни наькъаш дехкачен уж тоадечен управлене газоэлектросварщик.

Йоккха яц Новогрозненски ТЭЦ-а гIишлошъеча управлене коллектив. Цхьабакъда овсаре къа а хьегаш дикача толамашца накъабаьхкаб шоай цIейна цу коллективера гIишлошъераш.

Цар тIеххоачашъяьй иттлагIча пятилетка хьалхарча шера ялх бетта план. ХIанз уж хьалдеш боахк Грознерча машиннаькъахоштеи автотранспортни управлене болхлоштеи лаьрхIа 100 квартира йола наха чуIе цIа.

СУРТА ТIА: хьалдеш латтача цIен юхе (аьрдехьара аьттехьа) штукатураш О. Баркаева, В. Мурар, З. Ибрагимова.

Юртий сибат хоздераш

Парте XXV-ча съезда социа-маш вахаре чакхдоахаш Назрановски районе къахьегаш йолча «Чечингсельстрой» треста ПМК-432 коллективо белгалдалла дола цхьадола толамаш даьхад укх иттлагIча пятилетка хьалхарча шера. Генподрядага хьалхарча ах шера гIишлон - монтажни балхаш совкарча шерарча цу ханаца нийсдича 109 эзар сома дукхагIа даьй оаха. Иштта лакхденнад коллектива кхьидола балха хьокхамаш а.

Тха коллектив юрта боахама къахьегамхой хьашташ кхоачашде дезарех я. ХIаьта укх тIеххьарча шерашка юрта гIишлошъераша хьалъяьй школаш, берий бешамаши интернаташи, клубаш, общежитеш, мастерскеш, юртбоахама объекташ. Цар къахьегамо хозду Нохч - ГIалгIайчен юртий сибат.

Политически а творчески а хьинар айденнача хьалашка накъаенай ПМК-432 коллективо гIишлошъечун Денна. Укхаза дукха ба белгала дикъахьегама толамаш а доахаш къахьегаш бола гIишлошъераш. ТолашагIболча болхлоех дувцаш, эгтара хьалха цIи яккха безам ба са 1969-ча шера денз коллективе къахьегаш волча столяра Арсельгов Атабе Заьуддина. Республика заслуженни гIишлошъер волча З. А. Арсельговна еннай «Къахьегама ветеран» яха медаль, «1975-ча шера социалистически яхье котвьыннар», «ЙислагIча пятилетка ударник» яха знакаш. Атабе Заьуддинал цхьа шу хьалха тха коллективе балха ера цун сесаг Тамарсолта Рукъет а. Из а коллективо сий деш лоархIаш саг я. «1975-ча шера социалистически яхье котвьыннар» яха знак яьккхай цо а. Иштта цун цIи дIаязъяьй ПМК Сийлен книжка тIа.

Тха коллективе болх беш ба Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеранаш Нальгиев МаIиса Ахьмад, Шалько Федор Филиппович, Картоев Чабе Махьти. ТIема ветеранаша къахьегаме а масал тел къонабарашта. Цар хIара дийнахьа 110—115 процент кхоачашъю шоай балха нормаш.

Белгалваккха вогIа 1959-ча шера денз тхо долча къахьегаш хьавоагIа плотник Абадиев Хазре Дауд а. Къонабарашта кIоаргга хьехам луш болча балхлоех ва из. Массехк шу да из пенсе ваха вола. Цхьабакъда цIагIа хайна загIа магазар цуйна — балха араваьлар салаIа наха дукха ха ялалехьа. ХIаьта Д. Х. Абадиева болх дика бара тешал ду вIаштта укх тIеххьарча ший шера «Социалистически яхье котвьыннар» яха знакаш ю яхаро. Соахка цуйна еннай «Къахьегама ветеран» яха медаль.

Дика къахьег тха кхалнаха — отделочникаша. Цар хьинаре къахьегам белгалбаьб дуккхача орденашца, медалашца. Даьхен эгтара доккхагIа дола совгIат — Ленина орден — лелаю штукатурий - малярий бригада кулгалхочо Местоева Исраила ПаьтIамата, каменщика Цороева Хьадиса Яхас. Тайп-тайпара медалаш еннай бригадира Галаева Iаьлий Мотена, Богатырева Боксолта ПаьтIамата.

«Знак Почета» яха орден лелаю каменщикий бригадиро Албогачиев Iаьлий Iумара. Медалаш йолаш ба производственно - технически отдела начальник Тутаев Зоарбика Хьаж - Мурад, мастер Албогачиев ИбрахIима ИсмаIал.

КIезига бац тхо долча цIерхозама а доацаш цIенача дег тIара хьаьнала къахьегаш боахка нах. Уж берригаш а тха коллектива тIум я. Цудухьа гIишлошъечун Денца уж даькъала бувца а цар вахар а болх а ирзе хилар ловш лов ца бэккха безам ба.

А. БУЗАРОВА,
«Чечингсельстрой» треста ПМК-432 партийни организаце секретарь.

ДИКАГIБАРЕХ ЦАI

Юкъера школа чакхйоаккхача дешархой уйлаш тайп-тайпара хул. Цхьачар лерхI итт класс чакх ма-яьккхенгехьа лакхерча е лаьрххIа йолча юкъерча дешара заведенешка деша баха, хIаьта вокхар лерхI къахьегама чам а баьккха цул тIехьагIа деша отта. Иштта нийсделар Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-5 плотника Хасаров Сайпудин Асланбекович цхьайтта шу хьалха гIишлошъеча балха вахар. Школе дешаш волча хана карарзаьяьр цо столяра-краснодеревщика говзал. Цхьаьца бахьанца ма-хоржий моллагIча саго ший вахаре эшаш йола къахьегама професси. Иштта нийсделар гIишлонхочун говзал Сайпудина харжар а.

ГIишлонхой професси хьалхара юхьигаш ейза вале а юххьанца цхьайола халонаш нийсъелар Сайпудина. Халонех бIу къожабеш вацар из. Ца ховр хьакхашта дIахоаттар, эшаш дола новкъостал хьадехар лала латтача новкъосташкара. Уж оамалаш дика хетар цунца къахьегаш болча гIишлонхошта. Юххьанца тIа-тIа къоаргагIа гIишлонхочун говзал йовзийта новкъостал дир сона хIанз тха бригадир волча Ягодкин Ильяс. яхаш дагалувц Сайпудина дIадаха шераш. Цхьа-ши бутт баьккхар цо ший нормаш кхоачаш ца юлаш. ХIаьта а каралаьцача балхах дог эккхацйр. Ший хьокхамаш тоадара хьинар кхо ца деш къахьегар. ЛагIа тIара лагIа тIа воалаш санна тоалала доладелар уж а. Социалистически яхье хьалхалаттачарна юкъевахар.

ХIанз гIишлошъеча участке меттел еррига СМУ-5 коллективе а дикагIа лоархIаш говзагIа волеи плотник ва Хасаров Сайпудин. Цудухьа моллагIа керда саг бригаде веча из Iомаве гIачIагIву цуна. Ший опыт дог раьза доалаш дIа а луш плотника говзалах кхетабу цо уж. ХIанз из къахьегаш волча бригада иттех саг ва цо ший профессех кхетаваь. Царех ба шоай хьехархо санна хьинаре бола новкъостий Багиев, Машуев, кхыбараш.

Массаза халагIча, бехктокхаметIарча участке хьежаву участка кулгалхоша Сайпудин. Цхьа бахьан доаца дац из. Цар дика кхетаду шийна тIабилла моллагIбола болх цо цIенен биззан кхоачашбергхилар. ХIанз из юкъевоагIа бригада Грозненски кога гIирс хьалбеча къахьегаш я. Укх шера кхоалагIа квартал чакхйоалача хана эксплуатаце дIаяла езаш я из. Шоашта тIалатта бехктокхам кхетабеча бригадерча плотникаша хIара сменагIа нормаш 130—140 процент кхоачаш а еш, хIанзлехьа кхоачашъяьй борхI бетта задани. Цу юкъе дизза дакъа лаьцад Хасаров Сайпудина а.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизгIа къахьега болабелча пхе ден задани диъ дийнахьа кхоачашъе, къахьегамеи производственни дисциплина толхаяь е балха юкъе брак яь моттиг ца нийсъялийта лаьрхIар участка гIишлонхоша. Эттара хьалха из хьал а лаьца кхыбола гIишлонхой цу гIулакха тIахьийхарех вар Сайпудин Асланбекович. ХIанз шерра яьржай цига цу даькъера социалистически яхь.

Ший болх, иштта ше къахьегаш йола коллектив чIоагIа езачарех ва из Грозне дукха я тха бригадас хьинаре дакъа лоацаш хьалъяь гIишлош, — йоах Сайпудина. Из я цIаккха лергйоацаш оаха юхеюта къахьегама лар. Оаха доккхал ду цуна.

Хьаьнала къахьегача сага сий, къаьстта гIишлонхочун сий чIоагIа ду вай мехка. Цун тешал деш да «Знак почета» орден, ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котвьыннар» яха шиъ сийлен знак, кхыдола совгIаташ Сайпудина телар.

Каст-каста СМУ-5 профсоюза постройкома членаша дукха керда формаш юкъехуха социалистически яхье. Цу даькъе ше постройкома председателе заместитель хиларах тарра боккха болх бу Сайпудин Асланбековича а.

Б. КОСТОЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕН СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН

1976—1980 ШЕРАШКА ЛАЬТТАШТА МЕЛИОРАЦИ ЯРА ПЛАНАХИ МЕЛИОРАЦИ ЯЬЧА ЛАЬТТАЕХ ПАЙДА ДИКАГІА ЭЦАРА ДЕ ДЕЗАРЕХИ

(Йистедоалар. Доладур 1-ча оагІо тІа).

Союзни республикай Министрий Советашта, СССР юртбоахама Министерствана, СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерствана тІадиллад йоккхийча городашкеи промышленни центрашкеи баха нах ІалашбаРа хий дехкача лаьтташка тешшаме баьцадаараш кхедергдола зонаш хьаьь яхара хьыдда заданеш оттаелга.

Союзни республикай Министрий Советашта тІадиллад шоай чотах лаьтташта мелиораци яра даькъера колхозий инициатива массе оатІорахьара хьаллоацилга, проекташ ваттаяреи подрядни организацеша балхаш кхоячашдареи гІулакха царна новкъостал делга, хиланза ярг мел йоаца гІишлой материалаши оборудованин хьежаелга.

Союзни республикай Компартей ЦК-аши Министрий Советаши, СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерство, СССР юртабоахама Министерство, СССР энергетикаи электрификацеи Министерство декхарийла я:

хин ресурсех эффект йоккхагІа йолаш пайда эцилга, болх беш йолча мелиоративни системай технически хьал дІахо тоаделга, Средни Азеи Казахстанеи хьарсамашкара хий кІезиг ца далийтара дукха балхаш чакхдоахилга. Дальни Востоке, Украине, Белоруссе юртбоахама лаьтташ Іаьржа довгІача хих лорадара балхаш кхоачашделга Іалашде:

даьхача доккхийча каналийи водохранилищайн ларда тІа хий дехка лаьтташ сихагІа эксплуатаце дІалулга, гидроэлектростанцешни водохранилищаши хьалъеча хана безача маьха юртбоахама лаьтташ хи кІал кІезигагІа ухийтилга Іалашде.

Хий дехкеи докъадаьи лаьтташ хІара шера 1 ноябрь хьатІакхачалехьа эксплуатаци яра колхозашта, совхозашта, пачхьалкхен юртбоахама кхыча предприятешта дІаденна даха дезаш хилар оттадаьд.

1976—1980 шерашка лаьтташта мелиораци яран юртбоахаме уж карадерзадаран (производственни гІулакхашта лаьрхІа йоаца объекташ хьалъяра а тІехьаІ 38667 миллион сом капитальни вложенеш хьожаьй, цу даькъе гІишлоймонтажни балхашта — 26381 миллион сом.

Союзни республикай компартей ЦК-аша Министрий Советаши, СССР юртабоахама Министерство, СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерство декхарийла я хинбоахама гІирсаш колхозашка, совхозашка, пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятешка хьалъеча производственни производственни йоацеи объекташ хьалъярца тардергдолаши, хІьта уж мелиоративни лаьтташ ший ханнахьеи эффективность лакха йолаши карадерзадара керттера фондашца Іалашъяь хургйолаши йоккхий мелиоративни стройкашка балхаш комплексно делга Іалашде.

КПСС ЦК-си СССР Министрий Советон эттадаьд пачхьалкхен средствай чотах хьалъяь боахамий чура мелиоративни системаши гІирсаши колхозашка, совхозашка, пачхьалкхев кхыча предприятешка дІалулга лаьрхІача пачхьалкхев акташца де дезилга Акташка иштта оттаде лерхІаш да хиш дехкачеи докъадаьчеи лаьттаех лакха эффективность йолаш пайда эцара а проекташта оттаяьча ханашка боагІа пайда лаьттаех эцара а боахамашна декхараш тІаэцилга, уж кхоачашдарах боля бехктокхам эттабелга.

СССР мелиорацеи хин боахамен Министерство, СССР юртабоахама Министерство, союзни автономни республикай Министрий Советаш, крайисполкомаш, облисполкомаш, райисполкомаш декхарийла я мелиоративни системашта эксплуатаци яра балхаш индустриальни ларда тІа дахара, ремонтно-эксплуатационни организацей производственни база хьаяр, оттаяьча порядкагІа пачхьалкхен эксплуатационни организацешка боахамий чура системаши гидротехнически гІирсаши технически гІулакх дара дІалулга чакхдакхаран хиланза яргІоаца мероприятеш оттае а чакхъяха а.

Строительнин, наькъийн, коммунальнин машиностроене Министерствана, тракторнин юртбоахамен машиностроене Министерствана, хьайбай боахамая доакъараш кийчдаран машинаш еза Министерствана тІадиллад шера планаш тІа хиш дехкачеи лаьтташ докъядечеи сетана гІулакх дара лаьркІа машинаш елга оттаде.

КПСС ЦК-си СССР Министрий Советон СССР Госплан, СССР Госснаб, союзни республикай Министрий Советаш декхарийла яьй хинбоахама гІирсаш дарен культуртехнически белхаш дарен, хІьта иштта мелиоративни системашта эксплуатаци яра балхаш дара турбаш, насосно-силовой оборудовани, болатен чонеи задвижкаш, промышленни трубопроводни арматура, электрооборудовани, кабельни продукци, кхыйола материально-технически ресурсаш мелиоративни станцешта эксплуатаци ярца дувзаденна подрядни-гІишлони ремонтнии балхаш дара программа кхоачашъелга Іалашдергдолча объеме хьожаелга шера планашта юкъедахьа.

Соцам тІа оттадаьд 1976—1980 шерашка хинбоахама гІирсаш хьал дара, мелиоративни системашта эксплуатаци яран культуртехнически балхаш даран хиланза яргІоаца машинаш хьожае.

Тракторнин юртбоахамен машиностроене Министерствана, строительнин, наькъийн, коммунальнин машиностроене Министерствана, судостроительни промышленноста Министерствана, химически мехкдаьттаи машиностроене Министерствана, цхьайолча кхыча министерствашта, РСФСР Министрий Совета, Узбекски ССР Министрий Совета, Грузински ССР Министрий Совета, Казахски ССР Министрий Совета заданеш оттаяьй 1976—1980 шерашка мелиоративни системаш хьаяра юртбоахама культурашта хий дехкаран машинаш, оборудовани дІа-юх лела насосни станцеши хьаяра, хІьта иштта экскаватораштa, гІишлон-наькъийн мелиоративнин машинаштеи станцештеи запасни оатхалаш хьаяра.

1976—1980 шерашка иштта заданеш оттаяьй мелиоративни балхаш даран хиш дехкара механизаци яран йолча тракторий, лакха овсаоле йолча машинайн оборудованеи керда конструкцеш оттаеп уж хьаен.

СССР гІишлой материалий Министерствана, СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерствана союзни республикай Министрий Советашта 1976—1980 шерашка задани белгальяьй мелиоративни гІирсаш хьалдара дренажни трубкаш арахецара.

Сельхозтехникана тІадиллад 1976—1980 шерашка хиш дехкача техникаеи дІа-юха лелача насосни станцештеи ремонт елгеи технически гІулакх делгеи Іалашде, колхозийи совхозийи пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятей погружной насосашта ремонт ергІола лаьрхІача цехийи пунктийи сеть дегІайоалаелга а цу техникана запасни оатхалаш лоаттаелга а Іалашде.

Приборостроене, автоматизацеи управлене системайн Министерствана тІадиллад 1976—1980 шерашка бустама приборашн автоматизаце средстваши оттае а уж хьаелга Іалашде а, хІьта иштта йоккхийча мелиоративни системашка, автоматикаи телемеханикаи системаш хьаяра монтажни пусконаладочни балхаш кхоачашделга.

СССР энергетикаи электрификацеи Министерствана, СССР транспортни строительства Министерствана, монтажнии лаьрхІа гІишлон балхаши деча Министерствана, мехкдаьттаи газовни промышленноста предприятеш хьалъеча Министерствана, СССР бувзама Министерствана, СССР юрта гІишлош хьалъеча Министерствана, СССР езача индустре предприятеш хьалъеча Министерствана, СССР промышленни строительства Министерствана, СССР гІишлош хьалъеча Министерствана тІадиллад СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерствана лаьрхІа гІишлон балхаш делга, хІьта иштта мелиорировании лаьтташ юртбоахама карадерзадарца ювзаенна объекташ, гІишлош хьалъеча индустреи гІишлон материалийи промышленноста предприятеш, профессионально-технически училищаши кхьйола специальни дешара заведенеши, нах чубаха цІенош, унахцІено лораяра, коммунальни боахама а культурно-бытовой я объекташ чІоагІъяьча подрядни балхий планашка хьежжа хьалъелга.

Союзни республикай Министрий Советаштеи СССР юртабоахама Министерстванеи тІадиллад 1976—1980 шерашка союзни республикай мелиорацеи хинбоахамен министерствай организацеш мелиорировании лаьтташ тІа цонаши даьгІенаши хьаяра цкъа дІайийча дуккхача шерашка тІаювлачеи кхычеи баьций фуца Іалашъелга.

СССР юртабоахама Министерствана, союзни республикай Министрий Советашта тІадиллад 1976—1980 шерашка хиш дехкачеи докъадаьчеи лаьтташ тІа бобовчи фийг болчея баьций фу тешшаме хургдолча зонашка цкъа дІайийча дуккхача шерашка тІаювлача баьций фу гаранти а йолаш лаьрхІа кийчдергдола боахамаш хьаделга, хІьта Средни Азеи Закавказьяи районашка, РСФСР-и Украинаи къулбехьарча районашка — люцерна фу кийчдераш

СССР юртбоахама Министерстваи СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерстваи Украински хиш дехкача лаьттай Іилма-тохкама институте юртбоахама кадрай квалификаци лакхъяра школа вІашагІйолла аьнча енна предложени тІаийцай.

СССР юртбоахама Министерствана, СССР лакхерчеи юкъерчеи специальни дешара Министерствана, союзни республикай Министрий Советашта тІадиллад 1980 шу тІакхоачаш «гидромелиорация», «гидромелиоративни балхашта механизаци яра»: специальностегІа лакхерча дешара заведенешка дІаэца студенташ 8.5 эзар сагага дІакхачийта, царца дийнахьа дешараш 6.5 эзар сагага.

Союзни республикай Министрий Советашта, СССР юртабоахама Министерствана, СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерствана тІадиллад мелиорировании лаьтташ дола боахамаш хиш декхарий, хиш дехкача машиннай операторийи машинистийи квалифицировании кадрашца Іалашъелга, уж кадраш тІачІоагІъяра дукха боахамашка нах чубаха цІенош, берий учрежденеш, кхыйола объекташ хьал а еш. Совхозашкеи пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятешкеи юртбоахама культурашта хий дехкаш болча болхлошта «Мастер орошения I класса», «Мастер орошения II класса» яха цІераш оттаяьй. «Мастер орошения I класса» аьнна цІи енначоа кхы тІа я 20 процент алапи лу, хІьта «Мастер орошения II класса» аьнна цІи енначоа — 10 процент. Колхозашта могадаьд юртбоахама культурашта хиш дехкаш балхаш деча колхозхошта йоагІаш йола цІераш тела а кхы тІа а алапел соагІа ахча тела а.

Средни Азе, Казахстана, Поволжья, Къилбседа Кавказа, Украина, къулбехьа районаш хинца Іалашъяра халкъбоахама лоархІамегІа дола перспективни декхараш къоастадара соцамца тІадиллад:

СССР мелиорацеи хинбоахамен Министерствана СССР энергетикаи электрофикацеи Министерствана цунца тІулакх доагІача СССР кхыча министерствашеи ведомствашеи дакъа а лоацаш Сибарег Іеи хинех цхьадола дакъа Средни Азеи Казахстанеи дІахьожадара проектировании гІирсаши объекташи хьалъяран технико-экономически обосновании кийчъелга, хІьта иштта Къилбаседа хиний цхьа дола дакъа Волга бассейначу хьожадара проектировании гІирсаши, объекташи хьалъяран технико - экономически обоснованеш оттаелгеи гІирсаши объекташи хьалъяра технически проекташ оттаелгеи чакхдакха.

СССР Іилмай Академе, СССР мелиорацеи хин боахамен Министерствас, СССР энергетикаи электрофикацеи Министерствас, СССР чкъаьрий боахама Министерствас, СССР геологе Министерствас, СССР Министрий Советерча гидрометерологически служба керттерча управлене цунца гІулакх доагІача министерствашеи ведомствашеи дакъа а лоацаш СССР Министрий Совета Іилманнеи техниканнеи йолча Пачхьалкхен Комитето чІоагІъяьча балхий программагІа чакхдаккха деза хин ресурсаш териториально дІа-юха екъара балхаш мел де деза а цар аргІа малагІа я а Іилман ларда тІа оттадара комплексни тохкамаш де деза. Из де деза хий тІа-юха декъаро экологически, физикогеографически, социально-экономически процессашта малагІа влияни соьга ното а эцаш.

СССР мелиораце хинбоахамен Министерствас СССР энергетикаи электрофикацеи Министерства, СССР геолога Министерства, СССР Іилмай Академе, СССР Министрий Советерча гидрометеорологически служба керттерча управлене дакъа а лоацаш СССР Министрий Совета Іилманнеи техниканнеи йолча Пачхьалкхен Комитето чІоагІъяьча балхий программагІа данза даргдоаца Іилман тохкамаш де деза Къилбаседени СибарегІени хинех цхьа дакъа Средни Азеи Казахстанеи, Волга бассейначу хьожадара хьалхара аргІа хьалъяра проекташ оттаяра.

Соцам тІа иштта белгалдаь да иттлагІча пятилетке лаьтташта мелиораци яра план кхоачашъелга Іалашдара а мелиоративни лаьттаех дикагІа пайда эцара а де деза кхыдола гІулакхаш.

* * *

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон хьакхайкадаьд моттигерча партийни, советски, юртбоахама, хинбоахама органаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша, юрташкарча къахьегамхоша иттлагІча пятилетке лаьтташта мелиораци яра оттаяь заданеш толаме кхоачашъяра, мехка хьаяьча мелиорировании лаьттай фондах дикагІа пайда эцара, цу лаьтташ тІара дикка дуккхагІа юртбоахама продукци яккхара шоай деррига низаш тІадохийтаргхиларах тийша хилар.

Іалам—адамлен рузкъа

ЛОРАЕ ХОЗНЕ

Июль—август ахкан юккъера бетташ да Камаьршша хьалу цар вайна шоай хозал: цІена моша хІамаш, шортта зизаш, баьцадаараш, сом.

Юккъе мара кхачанза я туристски сезон. ХІара денна хьаьший ух Советски Союза массе миІингера Нохч-ГІалгІайчен Іалама хозалца безам баа.

Къаьстта хоза я хІанз лакхача поамашкара баьццара босеш. Баьца юккъера къаьгга белгалдувп массе тайпара бесаш дола, хоза хьаж йоагІа дуккха зизаш...

Іилмахоша белгалдаьккхад Нохч-ГІалгІайчене тІайоалаш 2000 совгІча тайпара хІамаш хилар. Уж кхаь моттиге екъаенна я: шаьрача ара 800 гаргга тайпа, хьунаш йолчахьа — 700 тайпара, лакхача поамашкахьа — 400 тайпара, и. кх. дІ.

Иштта дукха я аьнна хете а, вайна бІаргагуш кІезиглуш йоагІа лаьттах тІайоала хІамаш; дІайоалаш латт, нагахьа санна вай лорайича, чІоагІа дарба доала молхаш е а мегаргйола маьхера баьцовгІаш.

ТІаккха массаза а лерттІа хила хой вайна Іаламца, салоІача, туристски наькъа долхача хана? Кхом ца хеташ зизай бІарчча «цІовнаш» доах сеготалла, тІаккха цхьа сахьат даьннача гІопла дІакховс кхы эшаш ца хиларах. ХІьта, нагахьа санна цу зизаша ги тессача, уж даьгІача метте юха шера кхы а дукхагІа хІаразъяьнна баьцаш хургьяр.

Дукха ха йоаццаш кепатеха арадаьннад наггахьа мара йоаца е дІаялара кхерам тІалатта баьцовгІаш ювцаш дола «ЦІе книжка». Академик А. Л. Тахтаджян керте а волаш болча книжка автораша йоах, СССР-ера баьцовгІай 4000 гаргга тайпа ха а оттадаь лораданза даргдоацаш да. Цу книжкана юкъедахад массанена а дика довзаш дола кІай подснежник яха зиза. БІаьстан юхье эггара хьалха тІадоалача зизаех цаІ да из, хІьта зизаш лохьадераша ший овлаш а тІехьа хьалдоах из массаза а, хІьта из вІалла де мегаргдолаш хІама дац.

Закавказьеи Средни Азеи дуккха тІадувлаш дола малхбоалехьара платан яха зиза а иштта лорадеш да. Вайцига а дика хьахила доладеннад из Баку—Ростов бодача наькъагахьарча «Грозненски форда» йисте а хІьта иштта «Халкъий доттагІал» якача майданна юххера беша а. Цхьан хана бІарг ма кхоачча яьдача къулбехьарча аренашкара дото бесса ковыль дІадоалаш латт боахама гІулакха цигара лаьташ карадерзадеш хилар бахьан долаш.

Лаьттах тІайоалача хІамашта чІоагІа бІаьхи мохк ба Нохч-ГІалгІайче. Укхаза да наггахьа мара хулаш доаца эндемични (кхычахьа тІа ца дуэла) баьцовгІай тайпаш: валериана аргунски, лютик тебулосски, первоцвет цейлонски, жемтушник присненски, камнеломка колончати, кхыяраш.

Гаьнна хьалхагІа дІаяхача ханашкара, реликташ оалаш йола баьцовгІаш а нийслу. Царех я шера гІа долча хьуно лора а еш. Неткой (Фортангах хьаккета тоатол) яхача хин атагІен босешка 220 гектар долча лаьтта тІаювла тис ягодни. Цига хьаьй Ерригсоюзни лоархІаме ботанически заказник. Кавказе эггара дуккхагІа яхаш йола баьцовгІа я тис. Цунца къовсалургйолаш цхьаькха яц Колхиде — советски субтропикашка хула самшит мара. 1,5—2 эзар шу дола тис нийслу Кавказе. Халахете а, Нохч-ГІалгІайчене уж тайпа йоацаш я, хІана аьлча хоза цІе бос болаш, дахча йохка ца луш хиларах даим тедаш хир хоададаьд цу фух йолча гаьний.

Лопа хьунагІа дукха да Кавказа шира тайпаш, цу даькъе хоза къоахк, шера гІа дола бересклет, берека а рябина глоговина, хІьта иштта кавказски черника. Баьцашта юкъе — колокольчик, копытень грузински, адама овла, кхыяраш.

Іалама ерригача поясашка дукха я шоай тайпара башхахоза тропически средиземноморски баьцовгІаш. Масала, эрнантус равенна яхачун чІегІ 3—4 метр лакха я, Іалаьмате боккха кІуж ба цун, екъача ара тІайоал из. Гурахьа, сентябре—октябре, тІайоал вайцига наггахьа мара йоаца сийрда безвременник.

Іалама доал ду аз, ше цун да ва яхаш лепарах воалаш вац саг, Іаламцара цун гІулакхаш Іилман наькъаца хила деза. Саги Іалами шоайла хоза товш хилар хІанзарча замалахьа керттера проблема я. ТІаккха укхаза дага ца дохийташ мишта Іергва КПСС XXV съезда яьча Отчетни доклада тІара нов. Л. И. Брежнева дешаш: ...«Іалам тоаде йиш я, хІьта из тоаде а деза, новкъостал де деза Іалама цуч вахара низаш ма-дарра хьадеплара. Из вай социалистически никъ ба».

Цудухьа зиза е галг оашош хьаяккхалехьа уйла е, ца йоаккхаш йита мегаргьеций из, цар массанена тоам бар деш хилча — ягІийта!

И. ЭСТЕРЛЕ.

Іаламо—сага

Ховш да аренашкеи хьунашкеи тІаювлача баьцовгІаех дуккха тайп-тайпара молхаш елга Вай республике тІайоалаш я 50 совгІча гайпара башха-дика молхаш ю баьцаш. Аьхкии гурахьеи массе меттера лехьаю молхаш ю баьцаш: пустырник, зверобой, чабрец, аптечни ромашка, тысячилетник, двудомни нитташ, дин-барг, хьандаргийи гІирингийи сом, хьажкІа хьовсий, дуккха кхыяраш. Укх шера республика районашка лохьаяьй чабреца баьций ши тонн совгІа, зверобоеи пустырникеи ши тонн. Из укх хьалхарча ах шера планагІа лаьрхІа хинначул дуккха а дукхагІа я.

Молхаш ю баьцаш лохьаяра аптекай болхлошта доккха новкъостал ду бахача наха, цІеннoанoша, пенсионераша, дешархоша.

Молхаш ю баьцаш гулъяра болх эггара дикагІа вІаштІехьбаьккхаб провизор Дутаева Тамара Хасимовна керте латтача № 14 йолча Шалински аптека, Малгобекски районерча Яндиева Хьусейна Фаина заведующи йолча 73-ча аптека, Сунженски районерча Агеева Зоя Дмитриевна керте латтача 55-ча аптека болхлоша Гурахьа ворхІ тонн совгІа хьандаргаш гулбе, ши тонн совгІа хьажкІа хьоаса баккха, цаІи ахи тонн алфея овла баккха безаш я Нохч-ГІалгІай аптекоуправлене коллектива.

Цу гІулакха даккха новкъостал де дезаш ба республика юрташкеи городашкеи баха нах.

Я. БУБНЕНКО.

ВАЙ РЕСПУБЛИКЕ Я ЗУБРАШ

Исторически замалахьа дукха зубраш хиннай вай мехка территоре тІа, цхьабакъда нах чарахьал деши цІагІарча доахана хьунашка кхихьача лазарех йовпи сихка кІезигьеннай уж.

Дунен хьадхара тІом болча хана дукха зубраш йоаьй браконьераша, цхьа дакъа зубраш Европа тайп-тайпарча мехкашка дІайнгай.

Юххе йиса мукъа лела зубраш 1921 шера Беловежски хьунагІеи 1927 шера Кавказеи йоаьй браконьераша.

1927 шера Іилмахоша баьча лоархІамагІа, дерригача дунен тІа зоопаркашка, питомникашка зверинцашка цІенача цІийх йола зубраш ерригаш а 48 мара йиса хиннаяц, хІьта кортамукъа лелараш - м цу хана вІалла хиина а яц. Уж хьайбаш цІендена дІадалара кхерам эттаб.

Мохк тІемо тишбаьи халача экономически хьал тІеи болла шехьа а, решени йир вай правительства зубраш юха дІайолае аьнна. 1929 шерагара 1936 шерага кхаччалца тайп-тайпарча мехкий зоопаркашкара хьа а йоалаяь Беловежски хьунагІа дІахийцар 12 зубра. Сийлахь — боккха Даймехка тІом болалуш 21 зубра яр, цхьабакъда гитлеровски салташа цІендаь фу хоададир цар. Сийлахь - боккха Дай - мехка тІом чакхбаьнначул тІехьагІа Іилмахоша — биологаша зубраш юха а вай мехка юхаоттаяра болх дІаболабир. ХІанз СССР-е я 2 эзар гаргга цІенача фух йолеи гибриднии зубраш.

Цхьан хана Нохч - ГІалгІай АССР хьунашка а яьхай зубраш, цхьабакъда укхаза а иштта лосийи саьрчийи санна фу хоадалаьд цар.

СССР юртбоахама Министерства Іалам лорадара, заповедникийи чарахьий боахамеи Керттерча управлене 1969 шера яьча решенегІа зубраш йолае лаьрхІар Нохч - ГІалгІай АССР территоре тІа.

1970 шерагара 1975 шерага кхаччалца вай мехкарча тайп-тайпарча питомникашкара йоала а яь кортамукъа лелийтаргйолаш дІахийцар 48 зубра, цу даькъе 25 сеи 23 боргшеи. Зубраш чухийцар хьалхагІе а хержачеи кийчъяьчеи Нохч - ГІалгІай АССР хьун боахама Управлене Первомайски лесничества, Сунженски хьункомбината хьунашка тІехьагІо вІашагІъелла ча Нохч - ГІалгІай комплексни пачхьалкхен заказника территоре тІа.

1975 шера гурахьа тохкам бича гучадаьлар, аьттув болаш долча климатически хьалех, доакъарий дика база хиларах, саго зубрай даим йоакхо ярах доккха беркат даьнна хилар.

Заказника а гонахьарча територей а лаьттанца дика дІаІама яьлар зубраш, хІьта 1974 шера дена шерра - шера яхка йолаелар уж. Из я мехкал ца хулаш моттиг царна товш хилара керттера белгало.

ХІанза-м заказника доаюнел а араювлаш Первомайски Бамутскии лесничествай хьунашка ух уж.

Из вІаштІехьдаьннад Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен Заказника егераша новкъосташа Бисаев Али Ахмедовичеи Хамхоев Іумарий Яхьяси, хІьта иштта Первомайски лесничества хьун хьахоша йоакхо еш болх барах. Царна хов зубраш сеца хий мала араювла моттигаш малагІаш я, ший ханнахьа кийч а бийя Іобулл туха бІалг, доакъараш, браконьерех лораду хьайбаш.

Зубраш лелача моттигашка гонахьа баха нах чІоагІа йоакхо еш хьож цу хьайбашка, уж шоашта бІаргадайча цу сахьате хоам бу цар егерски службага.

Вай правительства сел чІоагІа уйла тІа хІана яхийтай зубраш юха а йолаяра?

Зубр — Европе эггара ширагІа бола, акха, хьун уст мамонта ханнара я. Іаламо хьаькхелла, кхы ший ханара цхьаькха доаца хьайба. Боахаме леладу доахан эггара хьалха хьадоладаьча турана тара я из. Зубраш фу ца хадийташ лораяр боккха дунен халкъашта юкъера, практически, теоретически лоархІам болаш да. ЧІоагІа маьхе селекционни материал я цІенача цІийх йола зубраш. Боахаме леладеча доахах фу эдаь зубрашца хиларца, кхоабаш втта хиларца, хьинар хиларца белгалйоал.

Вахар хьунагІа да зубрай. Истара дегІ 3,5 метр дІаьха да, шин метрага кхоачаш лакха да. Эзача 1000 килограмм а кхы дукхагІа а хул. Се яраш дегІа зІамагІа а яйгагІа а я. Селлара тенна шоаш йоллашехьа а, чІоагІа кадай, бай ког ловзаш я, чІоагІа низ болаши шийл тІех цхьаккха хІама йолийтаргйоацаши я. Кхыметтел борз а, ча а, рысь а лоралу цунах. Аьхки массе тайпара баьцаш, гаьнаш тІара гІа дуъ зубраша, Іай цар керттера доакъар — гаьнаш тІара ткъовронгаши гаьний, ежевика коасти, йокъаенна баьцаш, нагахьа санна шоашта хилча йол а юъ, цхьабакъда цорг хьокхаш йоаккхар санна дика яц. БугІе йода ха 3—3,5 шу даьлча хул. Іасилг цаІ а наггахьа йолча хана шиъ а ду, Іодаь ци сахьат доалашехьа а хийце нанна тІехьа долалу. Доакъара база дика хуле, шерра-шера яхк зубраш, доакъар во хуле шин шера цкъа мара яхкаш. Зубраша 500 килограммага кхаччалца башха-дика дулх, тха Іалаьмате сомен чІоагІеи, нихь лу. Зубрай шура хьаьна, чам болаш хул. АьрдагІа оамалаш я зубрай, кара хала Іаи уж, лоаман хьунашка дика тарлу.

ДІахо фу хургда зубраех?

Вай республикерча лоаман хьунашка Іе дика хьалаш да зубрашта. ЦІенхаштта царца къовсалургдолаш дикха хьайбаш дац цар, хІьта уж йоае низ кхоачаргболаш цІенхаштта моастагІий а бац. Зубраша Іа доахачеи сенацеи моттигашка дІа - юха дувла лазараш долаш хилар ходеннадац е боахаме леладеча доахангара а, е акхача хьайбашкара а.

Зубраш харцахьа яц, безача маьха гаьнаш толхаяц цар, геттара яра хьекхача босенкарча хьунагІа дика дІеІам. Іилмахоштa - специалисташта хетачох, вай республика лоаман хьунашка геттара дика тарлу зубраш, царо пайда эцара дика накъаргйолаш а я. Теркалъе мегаргйолаш я зубраш, цхьабакъда дагакхаба деза, вай хьунашка зубра лелар — из ше Іалашъярал совгІа, цун вахара хиланза даргдоаца Іалама хьалаш Іалашдар а да. Цун кхел шоаех тийша йолаш мел бараша цІенхаштташ лаьрххІаш новкъостал де деза цу гІулакха.

Н. НЕДБАЛОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советерча Госохотинспекце керттера госохотинспектор.

А. ГОЛОБУЦКИЙ,
биолог - охотовед.

СУРТА ТІА: зубраш—Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен заказнике.

А. ГОЛОБУЦКЕ сур.

Байкальски омуль яха чкъаьрий

ИРКУТСКИ ОБЛАСТЬ. Байкала чу омуль мел дукха ба хьожаш Іилман - промысловни тохкамаш йеш латт. Маломорски завода (Ольхон яха гІайре) чкъаьрий лувцараша из беза деликатесни сигай фух болча чкъаьра Іулаш кхоачададар кхераш ца лувцаш ворхІ шу даьккхачул тІехьагІа хІана хьалхара лувца болабеннаб.

Иркутски университетерча биологе Іилман - тохкама института болхлошеи «Байкалрыбвод» яхача управлене ихтиологашеи чкъаьрий доахача тІахьожам лоаттабу, омуль мел беза ба хьожаш оз. буст.

Даьхача чкъаьрашка хьежача хьагу Байкале омуль хьалха хинначул дукха дукхагІа болга.

СУРТА ТІА: Маломорски чкъаьрий завода юхера Байкал (аьрдахьа); цу завода болхло Позднякова Таисия (аьттехьа).

Э. БРЮХАНЕНКОИ,
В. КУДЯКОВЕИ,
сурташ.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

КУБА. Города Ольгина йисте Советски Союза гIонца хьалъеш латт шекара эрз хьовхаш йола «КТП-1» яха комбайнаш ю завод. ХIара шера 600 комбайн арахецача цо йиш хулийтаргья шекара эрз чуэцар ма-могга дукхагIа механизировани хилийта.

СУРТА ТIА: завода керттера корпус хьалъеш латт.

ТАСС фотохроника.

Чов хиннача Бельфасте

Хьал юха а кхохкаденнад Белфастен Къилбаседен Ирланде кхыча городашкен. Гобаь латташ санна я провинце столица. ДIа мел хьежача леташ бронетранспортераш я, хIа вьшача тоха кийчъяь кач ядаш автоматаш а йолаш патрулаш ба. ДIа-юха лела нах юкъе-юкъе юхасецабу документаш хаттен чухьажен. Города юкъера еррига отелаш дIакъайлай. Царех цхьаяраш тоаюларгйоацача йоахаш бомбаша йохаяьй, цхьаяраш хьашийн чу ца ахарах «яьгай».

Бокъонца йола крепость а яь дIаоттаяй Белфаста юкъ. Лакха аьшка цхарал техаб пунна гонахьа. Цхьацщайолча моттигашка кхы тIа а контрольно-пропускной пункташ яхкаьй, цхьайола улицаш решетка а теха саг чакдваргвоацаш дIакъайлай. Къаьстта авиадесантни бIу кхаьчаб Ольстере — «баьццарча беттигий» английски вариант. Кхы тIа а полномочеш еннай полицеси эскаран. Хьал кхохкадаларца дувзаденна Ольстере вена хиннав Англе премьер-министр Дж. Каллагэни Къилбаседен Ирланде дешашта вола министр М. Риси Белфасте Каллогэна хьакхайкадаьд, Къилбаседа Ирландера английски бIу арабоакихаргбац аьна.

Английски правительства доккхал дер хьалхагIа санна низ ба, цу тайпара практика цхьанна хIаманна пайдана ца хилар вахаро хьакъекха доллашехьа а. Къилбаседен Ирландера террор, нах боабелга, низаш делга, репрессеш кхы тIа а чIоагIъяь йоллашехьа а, лаьгI ца даларал совгIа, кхы а хьаьрагIа доладеннад. Цхьан дIадодац улицашка герз вIашка ца детташ, тIанк аьнна нахах хьалйизача кафе чу бомба ца эккхаш, боабаьрий списхаш кхы а хьал ца юзаш. Алхха укх тIеххьарча ялх кIирагIа 40 саг вийнав Ольстере.

Ольстера шийна чухьа къоастае езаш я Ольстера проблема, цхьабакъда цу гIулакха белгталара хьалаш кийчде деза — йоах къилбаседанирландашца. Уж хьалаш геттара дика кхетаду Къилбаседа Ирландеи Великобританеи Коммунистически парте а дуккхача кхыча прогрессивни организацеша а. Ольстера проблема къоастаергйола наькъаш къайлагIа еча переговорашкара а ца лехаш, эггара хьалхарча аргIанна провинце бахача берригача наха цхьатарра бокъонаш яларца, бокъоний хьакъехьара Билль английски правительства тIаэцарцеи из закон бокъонца чакхдоахаргдолаш тешам баларцеи леха деза. Соцаяиза яргъяц британски бIуни полицеи оагIонгахьара еш йола репрессеш, тIабуллаш бехк а боацаш нах лувцилга, эскархой баракашкен полицейски участкашкеи дезаденна лодкъамаш йиделга. Ольстре мел бахача наха гражданскеи бокъоний хьакъехьара закон ца хиларо (ховш ма-дарра, провинце баха католикаха бола нах гуччахьа дискриминаци тIалатташ ма бий), прогрессивни общественноста хетачох, нах дэг тийша хургбоаца хьал а террористически организацештен группаштен шоай гIулакхаш чакхдаха аьттонаш а хулийт.

Хьал кхохкаденна латтара цхьаькха бахьан, шеко йоацаш провинцера хала экономически хьал да. Хьабе болх боаца нах бIаьрччача мехкаца нийсбича укхаза дуккха а дукхагIа ба. Официальни цандешка хьежача, болх буларгболча берригача нахах юкъера лаьрхIача 10 процент ба уж хIанз. Цхьабакъда цхьайолча районашка 50 процентага а дIакхоач уж. Эггара халагIча хьал тIа ба кагирхой. Къонача къилбаседанирландаца, хIаьта католика къаьстта а, болх лохаш цкъаза шераш дIаух. Кхы ше дергдар фуд ца ховча кхоачаваьча, доал деча классашта сов эгIазвахара кхы са ца тохалуча ваьннача эIамигача саго, цкъаза террористически организацех дIа а кхийте, тэп бе йолл вийнача ший веший е даь пхьа лехар духьа, дохадаь ший вахар бахьан долаш ниййсхал яккхар духьа. Нийсхал яккхар духьа, хьанцара? Иззамо волча, цундар санна деха вахар долча кхыча лагерерча эIамигача сагацара; нагахьа санна сагото кхаьчар протестант вале — католикацара, нагахьа санна католик вале — протестанцара. Бахача наха юкъе латтача тIема бокъонца бехке йола доал ду класс юстара юс, ха деш салтий а полици а йолаш.

ХIаьта протестантски ультро хьоаяь террор латташ я. ХьалхагIа а санна лехаш бомбаши ювлаш автоматаши я Къилбаседен Ирландерча човнаш хиннача городий улицашка. Дунен шоллагIа тIом болча хана фашистски бомбардировщикаша Белфаста бомбаш етташ боабаьрел дукхагIа боабаь нахи дохадаь гIирсаши ла хIанзле а из террор бахьан долаш. Ди тIехьа дукхагIа хул боабаьи човнаш яьи ирландцаш, лелхийта цIенош, тикаш.

Июла хьалхарча деношка английски парламенто кхы а шера йIаьхъяьй Къилбаседен Ирландена юкъарчал доацаш доал дара йола правительства полномочеш. ХIаьта из-м дага ца хиннар а дацар, хIана аьлча соакка гулъяь Ольстера Конституционни конвент протестантски а, иштта католически а общинаш мегаш йола доалдара шоай форма хьае гIортарах цхьаккха хIама хиланзар. Аьттехьарча протестантски партеша цхьаккха дийча а правительствана юкъебахийта тиганзар кIезигагIа болча католикий викалаш. Ховш да, Лондон а иштта керттера дакъа репрессех ког гIортолга елга долаш бола хьалхагIа лелабаь никъ дIахо бахьа дага йолга.

И. ТИТОВ,
ТАСС корреспондент.
Белфаст—Лондон.

ТХА КОНСУЛЬТАЦЕШ

КЕРДА ЛЬГОТАШ

(ДАЙ-МЕХКА ТIЕМА ИНВАЛИДАШТЕИ БОАБАЬЧА ТIЕМАХОЙ ДЕЗАЛАШТЕИ)

Дай - мехка тIема инвалидийи боабаьча тIема гIулакхаш тIарча наьха дезалийи материально - бытовой хьалаш дIахо тоалдар духьа КПСС Централъни Комитетои СССР Министрий Советои 1975 шера 18 апреле № 304 а йолаш соцам баьб «Дай-мехка тIема инвалидашта а боабаьча тIема гIулакхаш тIарча наьха дезалашта а, хIаьта иштта Дай-мехка тIема инвалидаш моргаш лоархIаш болча 1-чеи II-чеи групперча кхыча инвалидашта а кхы тIа а льготаш оттаяра хьакъехьа».

1-чеи II-чеи групперча Дай-мехка тIема инвалидашеи царна цхьана бахача дезалхошеи, хIаьта иштта вийнача тIемахочоа хьалхара пенси нийдеш болча дезалаша шоаш дIалоацача чуIеча моттигах хIара дезалхочоа 9 квадратни метр а лоархIаш болхлоштеи гIулакхерча нахаи оттаяьча ставкашкара лоархIача квартира маьхах 50 процент мара телац 1975 шера 1 мае денз. Цул совгIча 15 квадратни метрга кхаччалца йолчох бизза мах тел.

Укх тайпарча коммунальни гIулакхех пайда эцарах боахача маьха тIара а иштта 50 процент дIабоаккх: отоплени, хий, газ, канализаци, электроэнерги.

Льготаш оттаяьйц цу наха хIаране шийн - шийна нийсча йоагочa хIаманнен баллонашкарча газаи.

ЧуIеча моттигахи коммунальни гIулакхехи боахача маьха льготаш тел чуIа моттиг моллагIча дезалхочуи цIерах лаьна яле е ЧуIеча моттигах боахача маьха льготаш тел къахьегамхой депутатий моттигерча Советий, паччахьалкхен, кооперативни, общественни предприятей, учреждeней, организацей (кооперативаша хьалдеча цIеношкара дIанийкхача) доалахьарча цIеношка бахача наха.

Коммунальни гIулакхаш дарах боахача маьха укх положенега хьежжа льготаш тел, чуIа цIенош хьалду кооперативаш а тIехьа чулоацаш, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий доалахьарча я хIаьта иштта гражданий шоай доалахьарча а цIеношка бахача наха.

ТIема инвалидашта керда льготаш оттаяьй городской пассажирски транспортацеи юрташкахьа массане а пайда эцача транспортацеи дIа-хьа бахара а.

Массе тайпарча городской пассажирски транспортацеи (таксегара дIанийкхача) массане а пайда эцача юрташкахьарча автомобильни транспортацеи (таксегара дIанийкхача) 1975 шера 1 мае денз мах боацаш дIа-юха баха бокъо еннай Дай-мехка тIема берригача инвалидашта, цар инвалидноста группа миччa бесса яле а, нийду пенси моллагIа тайпа дале а (инвалид хиларах, къоналла, дика гIулакх дарах, персональни).

Городской пассажирски транспортаца (таксегара дIанийкхачаÿ) мах боацаш дIа-юха баха бакъо лу инвалида моллагIча городе, из цига вахарвахацар аьнна.

Юрташкахьа массане а пайда эцача автомобильни транспортаца (таксигара дIанийкхача) мах боацаш дIа-юха баха бокъо лу города чухьарча а городашта юкъерча а, цу даькъе района чухьарча, областашта юкъерча, республикашта юкъерча инвалид вахача административни района доазонел чухьарча маршруташка.

1975 шера 1 мае денз дикка тоаденнад дIа-юха лелара средствашца тIема инвалидаш IалашбаргI гIулакх. Царех мотоколяска эца бокъо луш баь медицински соцам болаш хиннараштa а автомобиль лелаяра лорий духьале йоацаш бараштa а мах боацаш «Запорожец» яха кулга управлени йола автомобилаш тел.

№ 304 йолча КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советаи соцамо автотранспортаца мах боацаш Iалашбара льготаш СССР Герзаш иарча Низашка гIулакх деш волча юкъагIа лазар кхетарах инвалидаш хиннача наха йоагIаш яц.

1974 шера 28 июле № 350 а йолаш СССР бувзама Министерства арадаьккхача приказаца чIоагIъяьча городской телефонни бувзамах пайда эцара правилашка хьежжа 1-ча группа инвалидашта. Дай - мехка тIема II-чеи III-чеи группай инвалидашта очередь теркал ца еш эттаю телефон.

Дай-мехка тIема инвалидаштеи ужжаморгаш лоархIача кхыча инвалидаштеи льготашта бокъо луш дола документ да массе метте цхьа форма йолаш дола Дай-мехка тIема инвалида удостоверени.

Ю. БАРДИНА,
Нохч - ГIалгIай АССР социальни Iалашои министерства юрист.

ТЕАТРИ ЮРТИ

КПСС XXV-гIча съезда вай таханарча денна хетаяь керда постановкаш оттаярца накъаера Х. Нурадилова цIерагIарча театра коллектив. Уж яр А. Гельмана «Цхьан заседание протокол», Г. Горина «Герострат вицвалийта» (режиссер М. Солцаев). Ший чулоацамца формаца ший тайпара да Нохч-ГIалгIай халкъа фольклорах оттадаь «Вайнаьха иллеш» яха спектакль.

Толамца аргIанара театральни сезон чакх а яьккха чIоагIа эшаш дола гIулакх деш я Х. Нурадилова театра коллектив — юрта боахама къахьегамхошта культурни гIулакх деш я из.

Из кийчо е болабелар уж гастролеш йолаяле дукхха хьалха. ДIанхача шерашка санна театро гастролеш еррийола моттигаш дукха яр, цунга хьежжа программа а йоккха яр. Гастролешта лаьрхIа кийчдир Э. Федотова «Любовь-кольцо» (режиссер М. Солцаев), хIинре драматурга Г. Хугаева «Андрон Сандрон» (режиссер Р. Хакишев) яха ши спектакль. Цул совгIа культурно - шефски болх а бу театра коллективо: спектакль гойтале хьалха лекцеш, беседаш ю, театра керттерча артисташца вIашагIкхетараш, юртарчеи районнии культура ЦIеношта методически новкъостал ду, клубни болхлошца семинараш ю. «КПСС XXV-ча съезда решенеш — захаре», «Театральни искусство» XXV-ча съезда решенешка хьежжа» яхача девнахаш чакхъювл уж мероприятеш. Ала деза культурно-шефски болх юрта театра дика вIаштIехьбоалаш хилар.

Белгалдаккха деза театро культурни гIулакх дара республика еррига районашн лалла ухка совхозаши колхозаши чулаьца хилар. Из да къахьегамца коммунистически гIулакх долаш, политически, нравственни кхетам болаш къахьегамхой хьалкхебара хьакъехьа театра искусства ший лакхлуш латта декхар дизза вахаре кхухьаш хилар.

ДIадахача шера театра коллективо 54951 саг хьожаш юрта 205 спектакль гойтаро оалийт ма-хулла дукхатIа нах искусствана гаргаозар, производственни коллективашца бувзам лоаттабар яха ший лоархIаме-декхар театро кхоачашдеш хилар.

Театра коллектив ший искусство гойташ хилар Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Шалински, Наурски, Надтеречни, Назрановски, Малгобекски, Ножай-Юртовски районашка. Цу районий юртарча клубашка, культура ЦIеношка, колхозашка, совхозашка, кхай тIарча станашка, бригадашка «Любовь-кольцо», «Андрон Сандрон» Ш. Киямовен А. Морозеи «Зарифа Зумрати» яха спектаклаш гойтар артисташа.

Юртара культурно-шефски болх тоабара тIаьерзадаь театра директен администрацен подшефни юртарча районашка, совхозашца, колхозашца договораш даьд. Цу тIа белгалдаьраш да юрта культура айъяра вIаши дергдола гIулакхаш. Шоай декхар репертуарага гIолла а хьинаре общественни болх: зрительски конференцеш, лекцеш, беседаш, семинараш, театра балха производства хьалхлаттараши комсомольски кагирхойи юкъеозарца а кхоачашду театро.

Юртарча зрителашта театральни гIулакх дикагIа дара яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш я театра коллектив, иттлагIча пятилетка белгалдаьр кхоачашдара лакхара декхараш тIанйцад коллективо. Из инициатива могаяьй Ерригсоюзни театральни общества Нохч-ГIалгIайчен отделене (председатель Р. Хакишев). Юртарча зрителашца бе безача балха тайп-тайпара дикагIе пайданеи йола формаш кайтье новкъостал ду Ерригроссийски театральни обществас. Иштта Наурски района культура ЦIагIеи МагIалбика культура Двореци клубни болхлошца «Театральни искусство КПСС XXV-га съездо дIадехарашка хьежжа» яхача темах семинар хилар.

Дувца эшаш дац юрта болх бе мел хала да. Районий наькъашка чакхъюврйола лаьрххIа театральни автобус чIоагIа эш театра. Цхьайолча клубий сценаш я вIаштIехьъяха езаш. Театр гастроле яхача моттигашкара йоагIа йоакхо эш партийни кулгалхошкара. Театральни искусства пропаганда еча из хиланза даргдоаца гIулакх а лоархIаш эша новкъостал де дезаш я моттигера культура отдел. Хала хете а хьаьшаштеи фусамдаьштеи юкъера дика гIулакхаш традици а хинна дIахо кхахьац.

ФуннагIа нийсденнадале а шоай декхар толамца кхоачашдаьд театра коллективо, юрташка а театра сцена тIа санна спектаклаш лакхача профессиональни боарам тIа чакхдалара шоай говзал, низ кхобаьбац цар.

Х. Нурадилова цIерагIча театра коллектива йоккхий творчески планаш я, керттердар да КПСС XXV-ча съезда решенеш вахаре а кхухьаш къахьегамхошта атеистически интернациональни кхетам балар, идеологически пропаганда шерра йоаржаяр.

Х. БЕРСАНУКАЕВА,
Х. Нурадилова цIерагIча театра литературни даькъа заведующи.

СССР ФУТБОЛЬНИ ЧЕМПИОНАТА
«А» КЛАССА ХЬАЛХАРЧА ЛИГА КОМАНДАЙ
ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА

Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
1. «Нефтчи»	21	12	7	2	35—15	31
2. «Таврия»	21	12	4	5	35—18	28
3. «Пахтакор»	21	10	7	4	31—13	27
4. «Кайрат»	20	9	7	4	20—12	25
5. «Спартак» И.-ф	21	9	7	5	23—20	25
6. «Торпедо»	21	7	9	5	24—19	23
7. «Шинник»	20	9	4	7	23—20	22
8. СКА Р.	21	8	5	8	20—20	21
9. «Колхозчи»	21	7	7	7	26—35	21
10. «Звезда»	20	7	6	7	23—23	20
11. «Терек»	20	6	8	6	21—23	20
12. «Нистру»	19	6	7	6	27—23	19
13. «Металлург»	21	7	5	9	21—21	19
14. «Кузбасс»	20	7	5	8	20—22	19
15. «Памир»	21	6	7	8	17—28	19
16. «Спартак» Орд.	20	3	11	6	14—21	17
17. «Даугава»	21	4	7	10	21—27	15
18. «Рубин»	21	2	11	8	15—26	15
19. «Спартак» Нл.	20	4	5	11	15—29	13
20. «Кубань»	20	2	7	11	13—29	11

Тахани кхоанеи хургда

С. М. Кирова цIерагIара культураи салаIареи парк. ГIишлошъерий Денна хетадаь халкъа сакъердар. 9.00. Спортивни майда. Волейболах, баскетболах, истола тIарча теннисах ловзаш — гIишлошъерий профсоюза обкома кубок яккхара яхьаш. 11.00. Дешара павильон. «Шахматаш СССР-еи доазол дехьеи» — лекци. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. Баьццара театр. 18.00. «Марсеи ЖIовнеи» цIей. Шалински района юрта боахама хьалхалаттарий города г. Грозне къахьегамхоицеи промышленноста Социалистически Къахьегама Турпалцеи вIашагIкхетар. 19.00 Баьццара театр. ДоттагIалла концерт. Шалински районеи города Грознеи художественни самодеятельноста коллективай выступлени. 19.30. Кинолекторий. «10-ча пятилетка керда гIишлош» — тематически киноцIи. 19.30. Халхара майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10.00. Агитбригада Урус - Мартановски районе яхар. 11.00. Болх бу берийи кхелетарийи «Заманхо» яхача кинотеатро. 12.00. Болх бу аттракционий городоко. 19.00. Ахканара кинолекторий. «Грозный селхан, тахан, кхоана» — лекци. 20.00. Iилма-популярнии документальнии фильмаш. 20.00. Баьццара театр. Болх бу фильмаш шозлагIа гойтача кинотеатро.

Н. К. Крупскайи цIерагIара культура Дворец. 15.00.—18.00. Болху бу машиннаькъахой революционнии, тIемеи къахьегамеи сийлеи халкъа музея. 16.00. — 21.00 Аттракционаш. 19.30. Ахканара кинолекторий. «1976—80 шш. СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» — лекци Документальни фильмаш. 17.00. Агитбригада Сунженски районе яхар. 20.00. СалаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. Бераштa массовкаш. 17.00. Спортивни ловзараш. 18.30. ГIишлошъерий Денна хетадаь радиожурнал. 20.00. «Планета» яха ахканара майда. Iилма - популярни кинофильмаш.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 16.00. Правови знаней лекторий. «Корта бохабу малараш мелараша — лира къовсам!» — лекци. Iилма-популярни фильмаш. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. Наурски района къахьегамхошта лаьрхIа художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.

8 август

С. М. Кирова цIерагIара культураи салаIареи парк. ГIишлошъерий Денна хетадаь халкъа сакъердар. 11.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.30. Баьццара театр. № 2 йолча гIишлош-материалий комбината художественни самодеятельноста коллектива концерт. 16.00. Кинолекторий. «СССР-е нах чубаха цIенош хьалдар» — лекци. 19.30. Халхара майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара култура Дворец. 10.00. Аттракционий городок. 11.00. Берийи кхелетарийи «Заманхо» яха кинотеатр. 17.00. «10-ча пятилетка гIишлой географи» — гIишлошъерий Денна хетадаь радиожурнал. 20.00. Ахканара кинолекторий. Iилма - популярнии документальнии фильмаш. 20.00. Баьццара театр. Фильмаш шозлагIа гойта кинотеатр.

Н. К. Крупскайи цIерагIара культура Дворец. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача кинотеатро 11.00. — 21.00. Аттракционаш. 15.00—18.00. Болх бу машиннаькъахой революционнии, тIемеи къахьегамеи халкъа музея. 19.30. Ахканара кинолекторий. ГIишлошъерий Денна хетаяь беседа. Документальни фильмаш гойтар. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

ДоттагIий сувенираш

Махачкалински Буйнакски пионерий ЦIеной интернациональни доттагIала клубашка хьайййлла сувенирий выставкаш. Укхаза гойташ да социалистически мехкашкарен вай мехка тайп-тайпарча миIингашкарен пионерашеи дешархошеи кхахьийта совгIаташ. Цу выставкага хьожаш хиннаб эзараш дагестанцаши Средни Азера, Закавказьера, Прибалтикера, Украинера, Къилбаседа Кавказа республикашкара баьхка бIаьш бола туристаш.

Дуккха ха йоаккх хьажа баьхкараша Нохч - ГIалгIайчен сувенирий выставкага хьожаш.

Хьеж уж Назрановски района школайи Грозненски пионерийи школьникийи Двореци къоначa интернационалистий совгIаташка. Укхаза да Грозне эрсий, нохчий, гIалгIай меттала ашка арадувла книжкаши газеташи, Грознен Назрановски районеи культура Двореций, институтий, техникумий, школай сурташ.

Махачкалински пионерий Дворецa сувенирий выставкеда «Махачкала КИД-ана Грозне КИД-а члешашкара» яха йоазув тIадола Чахкиев Юсупа «Са уйлаш» яха гIалгIай метталлара книжка.

Дагестана бераш а шоай къоначa доттагIел тIехьадисанзар. Шоай совгIаташ дIахьийтар цар Грознен Назранен. «Дагестана самоцветаш», «Дагестана пионери» яха книжкаш, Дагестана халкъа поэта Гамзатов Расула хержа произведенеш, гIумкий, даргински, лезгински, аварски, иштта Дагестана кхыча халкъий метталлара арадувла газеташ, людмарча Дагестане шоэза лаьтта аьгачул тIехьагIа союзни автономни республикай, крайий областийн новкъосталца хьалдаьча пак чубахача цIеной, школай, клубий, больницай сурташ.

ГIалгIай берашка шоаш яздеча письмош тIа дешархоша дувц хIара денна хоалуши тоалуши йоагIача Дагестанах. Кердача, доккхача доттагIала цIеноша хозъю Махачкала. Центральни улица наькъа тIа гIолла урагIдахал Тульски гIишлошъераша хьалдаь шийттаза вIаштIардаь цIенош.

БIарг хьесташ да ташкентций совгIат — «Узбекистан» яха микрорайон. 18-зза вIаштIаръяь гостиница здани хьалъяь бовлаш латт ленинградцаш, драмтеатр хьалдотташ ба москвичаш.

Махачкалински бераша дувц, иттлагIча пятилетка Каспийски форда йисте санаторно-курортни туристически комплексаш хьалъяра Дагестана Министрий Совето генеральни план чIоагIъяь хиларах а. Цу гIулакха лаьрхIа дIадолийтарша ворхI миллион гаргга сом ахча.

Къаьнарча Дербента города къулбехье хьалъергья керда город - курорт. Хин лалла цун йIоахала хургья итт километр. Укхаза хьалъергья пансионаташ, дарба ду корпусаш, клубаш, столовеш, кинотеатраш. Кастта вай мехка Крыми Кавказа Iаьржа форда йисти санна йолча здравницашта ниъоса дIаоттаргья Дагестан а.

К. ВИННИК,
журналист - пенсионер.
гор. Хасав-Юрт.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

СПОРТ

«ВАИ СПОРТСМЕНА АЬТТУВ»

Городе Донецке чакхъяьннай кхелетараштa юкъе самбох латара СССР-а чемпионат. РСФСР сборни командаца цу яхьашка дакъа лоацаш хилар вай республикера виъ спортсмен — М. Халадов, В. Чапаев, А. Заурбеков, Х. Мараси.

Къаьстта аьттув баьлар цига Х. Мараева. Массарел кот а воалаш, Советски Союза чемпион хилар цох.

Спортсменаш Iомабер ва тренер Куцель Феликс.

СБОРНИ КОМАНДА ЮКЪЕБАХАБ

«Динамо» общества Российски совета наькъа тIа велосипедаш хохкача хьалхле яккхара яхьаш Великие Луки яхача городе.

25 километр наькъ тIа массарел хьалха ваьлар Султыгов Руслан — 34 минутеи 51 секундеи. Цо яьккхар котало.

Командни гонке 120 километр наькъ тIа дото медаль яьккхар Мухиев Муаcac.

Султыгов а Мухиев а «Динамо» Россовета сборни команда юкъебахаб, шоай общества ерригсоюзни яхьашка дакъа лоацаргда цар.

Велогонщикаш кийчбер ва РСФСР заслуженни тренер И. Ковтун.

(4-ча августа [illegible])

СССР юртбоахама Мини-

БРОНЗОВИ МЕДАЛЬ

Таллине кхелетараштa юкъе чакхъяьннача велоспорта Союза чемпионате дакъа лаьцар грозненна А. Осколкова. Командаца кхо го беча бронзови медаль яьккхар цо.

Цун тренер — РСФСР заслуженни тренер С. Авраамов.

Селла кIезига хила мегаргвий! Мел дукха йий маргда мот хьона цхьан мозо?

Массаза укхаза хулаш вар маша этта латт.

А. ТРУНОВА сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 август
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика 9.30 — «Къонабарий творчество». 10.00 — «Шоана, берий дай, поапой». 10.30 — Дукха серен йола телевизионни художественни фильм. 12.15 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 12.25 — ДикагIа дола товараш — дукхагIа. 13.15 — Художникех дувцараш. И. Кромской. 1-гIа передача. 13.40 — «Дош да Iилманхочоа». Биологически Iилмай доктора Н. С. Петинова выступлени. 13.55 — «Из хьона ховргдий». Къоначa изобретателий конкурс. 14.55 — Паччахьалкхен Воронежски эрсий халкъа хора концерт. 15.40 — «Мaьрша яхар хьона, Европа» Телевизионни документальни фильм. 16.40—«Унахцено». Iилман - популярни программа 17.10 — Концерт. 17.35 — «Цифраши бакъдараши». Передача дIахьу А. Овсянникова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Телевизионни мультипликационни фильм. 18.50 — Хила тарлушдар — тамашийна дар. 19.50 — «Иллеш—76». 20.10 — «Ералаш». «Художественни юмористически киножурнала оагIонаш тIа гIолла. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — РСФСР заслуженни артистка Л. Голубкинас дакъа лоацаш. «Бенефис». Передача чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.00 — Кхоана гIишлошъечун Дина «ИттлагIча пятилетка гIишлош хьалъеча». Передача чакхъяьлча гIишлошъерхошта концерт. 16.00 — «ГIишлош сиха а дика а е» (нохчий меттала). 16.25 — Киножурнал. 16.35 — «Телехьажархой письмоех де доагIар даьд». 16.50 — Художественни фильм. «Альбатроса тIеххьара никъ», 1—2 сереш.

8 август
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Будильник», 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». Передаче дакъа лоац СССР-а оборона министра заместитела А. В. Геловане. 11.00 — «Тхо ловзаш а иллеш доахаш а да». Телевизионни музыкальни фильм. 11.15 — «Орленок» телестуде къона корреспонденташ Социалистически Къахьегама Турпалца, Молдавски ССР «Новая жизнь» колхоза сийлен председательца Б. В. Глушкоца вIашагIкхетар. 12.00 — «Музыкальни киоск». Передача дIахьу Э. Беляевас. 12.30 — Юрта сахьат. 13.30. И. Бараташвиле поэзи. 14.00 — Телевизионни художественни фильма премьера. 14.50—Телевизионни документальни фильм. «Хичу чкъаьра санна». 15.05 — Тахан гIишлошъечун Ди за. СССР-а гIишлошъяра министра Г. А. Кароева выступлени. 15.20 — ГIишлонхошта концерт. 16.20 — «Маькаго» яха телевизионни фильм. 16.50 — Халкъий юкъара панорама. 17.20 — Фильм - концерта премьера. 18.00 — Кердадараш. 18.15 —Мульт-фильмай программа. 18.55 — «Советски Союзах — доазол дехьарча хьаьшашта хетар». 19.15 — Цхьан актах балет — «Испански миниатюраш». 20.00 — «Кино никъбара клуб» 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Передача «Шоана хетар» из чакхъяьлча, — кердадараш.

II ПРОГРАММА

13.00 — «Къона ленинец». Пионераштеи школьникаштеи дола тележурнал. 13.25 — Документальни фильм. 13.35 — «Сецца». Передача (гIалгIай меттала). 14.05 — Киножурнал. 14.15 — Литературни вIашагIкхетараш (гIалгIай меттала). 14.45 — «Альбатроса» тIеххьара никъ», яха художественни фильм.

РАДИО

7 август

6.30 — Юрта сибат хувцалуш да. Ножай - Юрта районера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненски рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 —«Сердало»газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 14.30 — «Британдир» Н. Ф. Еремеенкох йола очерк (эрсий меттала). 14.55 — Музыкальни вIашагIкхетар (эрсий меттала). 15.40 — «Ираз хилийта хьаьккха жай» А. Ведзижева юмористически дувцар (гIалгIай меттала). 16.00 — «Дезаденнар». Зарисовка (гIалгIай меттала). 16.10 — Концерт «Шоана, гIишлонхой» (нохчий меттала).

8 август

7.10 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор 7.25 — Хоамаш. 7.35—Ашараш. 8.25 — Шоана дукхаезa ашараш. 12.10 — «Хьалха латта бокъо» яха очерк (нохчий меттала). 12.30 — Ашараш. 13.15 — «ШIе сийлаш». Пионераштеи школьникаштеи йола передача (гIалгIай меттала). 15.45 — «Дезача денца, ГIишлошъераш» (эрсий меттала). 16.00 — Концерт (эрсий меттала). 16.30 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.30 — Концерт «Иллешца доттагIал леладераштa» (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла хувцалуш моржаш а йолаш йоачач а йоацаш Малхбоалехьара секунде 3—7 метр сиха мух а хьеккхаш хилеи фегара температура республике гIолла 27—32 градусе Грозне 30—32 градусе йIовхал йолаш хилеи тарлу

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Мояковске 92, Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92.

Заказ № 5813.